

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)

z dne 3. maja 2007*

V zadevi T-357/02,

Freistaat Sachsen, ki jo zastopa T. Lübbig, odvetnik,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata V. Kreuzschitz in J. Flett, zastopnika,

tožena stranka,

zaradi razglasitve ničnosti členov 2, drugi odstavek, ter 3 in 4 Odločbe Komisije 2003/226/ES z dne 24. septembra 2002 o shemi pomoči, ki jo je predvidela Nemčija – „Program v korist [malih] in srednjevelikih podjetij – Izboljšanje storilnosti saških podjetij“ – podprogrami 1 (coaching), 4 (udeležba na sejnih in razstavah), 5 (sodelovanje) in 7 (spodbujanje dizajna) (UL 2003, L 91, str. 13),

* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (peti razširjeni senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik, E. Martins Ribeiro, sodnica, F. Dehousse, D. Šváby, sodnika, in K. Jürimäe, sodnica,

sodna tajnica: C. Kristensen, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 21. marca 2006

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

¹ Člen 87(1) ES določa:

„Razen če ta pogodba ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.“

2 Člen 87(3) ES:

„Kot združljivo s skupnim trgom se lahko šteje naslednje:

- a) pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika;

[...]

- c) pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij, kadar takšna pomoč ne spreminja trgovinskih pogoje[v] v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi;

[...]“

3 Sporočilo državam članicam z dne 2. julija 1992 o pospešeni odobritvi shem pomoči za msp [mala in srednjevelika podjetja] ter sprememb obstoječih shem (UL C 213, str. 10, v nadaljevanju: sporočilo o pospešeni odobritvi) določa:

„[...]

Komisija načeloma ne bo nasprotovala novim ali spremenjenim obstoječim shemam pomoči, priglašanim v skladu s členom [88](3) Pogodbe [ES], ki izpolnjujejo naslednja merila:

1. nove sheme pomoči, razen tistih, ki podpirajo industrijske sektorje, ki jih zajemajo posebne izjave o politiki Skupnosti, ter pomoči v kmetijskem, ribiškem, prometnem in premogovnem sektorju.

Sheme morajo biti omejene na mala in srednjevelika podjetja [...]

Sheme morajo izpolnjevati tudi eno od naslednjih meril:

[...]

Vse pomoči za izvoz pri trgovanju v Skupnosti ali pomoči za tekoče poslovanje so izključene iz postopka;

2. spremembe obstoječih shem pomoči, ki jih je Komisija sprejela v preteklosti, razen v posebnih primerih, kjer je Komisija svojo odobritev strogo omejila na takrat prijavljeni časovni rok, proračun in pogoje.

Sprememba lahko zajema karkoli od naslednjega:

— časovno podaljšanje brez povečanja proračunskih virov,

- povečanje razpoložljivega proračuna do 20 % izvirne vsote brez podaljšanja,

- časovno podaljšanje s povečanjem razpoložljivega proračuna do 20 % izvirne vsote,

- zaostritev meril za izvajanje sheme.

[...]

Komisija bo o priglavitvah odločila v 20 delovnih dneh.“

- 4 Smernice o državni regionalni pomoči (UL 1998, C 74, str. 9, spremenjene, kot je navedeno v UL 2000, C 258, str. 5, v nadaljevanju: smernice o državni regionalni pomoči) v točki 2 z naslovom „Področje uporabe“ določajo, da jih Komisija uporabi za regionalno pomoč, dodeljeno za vse sektorje gospodarstva razen za proizvodnjo, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, naštetih v Prilogi II k Pogodbi, ter za ribištvo in premogovništvo.

- 5 Glede pomoči za tekoče poslovanje Smernice o državni regionalni pomoči določajo zlasti:

„4.15. Regionalna pomoč, namenjena zmanjševanju tekočih izdatkov podjetja (pomoč za tekoče poslovanje), je praviloma prepovedana. Izjemoma se pa ta pomoč lahko odobri v regijah, ki izpolnjujejo pogoje za odstopanje iz člena 87(3)(a) [ES],

če je upravičena zaradi njenega prispevka k regionalnemu razvoju ter če sta njena narava in višina sorazmerna pomanjkljivostim, ki jih skuša zmanjšati. Država članica mora izkazati obstoj katerih koli pomanjkljivosti in oceniti njihov pomen. Pomoč za tekoče poslovanje mora biti časovno omejena in se mora postopoma zmanjševati.

[...]

4.17. Pomoč za tekoče poslovanje, ki je namenjena spodbujanju izvoza med državami članicami, ni dovoljena.“

- 6 Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88] Pogodbe ES (UL L 83, str. 1, v nadaljevanju: uredba o postopkih za državne pomoči) opredeljuje postopke, ki veljajo za izvajanje pristojnosti Komisije, ki ji jo podeljuje člen 88 ES, da odloča o združljivosti državne pomoči s skupnim trgov.
- 7 Člen 2(2) uredbe o postopkih za državne pomoči, ki se nanaša na uradno priglasitev nove pomoči, določa:

„V uradni prijavi država članica predloži vse potrebne podatke, z namenom da Komisija lahko odloči na podlagi členov 4 in 7 (v nadaljnjem besedilu: popolna uradna priglasitev).“

8 Člen 4 uredbe o postopkih za državne pomoči določa, da Komisija pregleda uradno prigrasitev nove pomoči takoj, ko jo prejme, in sprejme po predhodni preučitvi bodisi odločbo, s katero ugotovi, da prijavljeni ukrep ni pomoč (člen 4(2) uredbe o postopkih za državne pomoči), bodisi odločbo, s katero ugotovi, da ni dvomov o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgom (člen 4(3) uredbe o postopkih za državne pomoči), bodisi odločbo o uvedbi formalnega postopka preiskave prijavljenega ukrepa (člen 4(4) uredbe o postopkih za državne pomoči). Te odločbe „se sprejmejo v dveh mesecih. Ta rok začne teči na dan po prejemu popolne uradne prigrasitve. Uradna prigrasitev se šteje za popolno, če v dveh mesecih od prejema ali od prejema zahtevanih dodatnih podatkov, Komisija ne zahteva nobenih dodatnih podatkov [...]“ (člen 4(5) uredbe o postopkih za državne pomoči).

9 Člen 4(6) uredbe o postopkih za državne pomoči določa:

„Če Komisija ni sprejela odločbe skladno z odstavki 2, 3 ali 4 [člena 4 uredbe o postopkih za državne pomoči] v roku, določenem v odstavku 5 [člena 4 uredbe o postopkih za državne pomoči], se šteje, da je Komisija pomoč odobrila. Zadevna država članica lahko izvaja te ukrepe potem, ko je o tem obvestila Komisijo, razen če Komisija ne odloči na podlagi tega člena v roku 15-ih delovnih dni po prejemu obvestila.“

10 Člen 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči določa:

„Šteje se, da je uradna prigrasitev preklicana, če država članica ne predloži zahtevanih podatkov v predpisanem roku, razen če je pred iztekom ta rok podaljšan s soglasjem Komisije in te države članice ali če ta država članica pošlje Komisiji ustrezno utemeljeno izjavo, s katero jo obvesti o svojem mnenju, da je uradna prigrasitev popolna,

ker zahtevani dodatni podatki niso na voljo ali so že bili predloženi. V tem primeru se rok iz člena 4(5) začne na dan po prejemu izjave [...]"

- 11 Uredba Sveta (ES) št. 994/98 z dne 7. maja 1998 o uporabi členov [87] in [88] Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za določene vrste horizontalne državne pomoči (UL L 142, str. 1, v nadaljevanju: uredba o podelitvi pooblastil) daje Komisiji v členu 1(1)(a)(i) pooblastilo, da v skladu s členom 87 ES izjavi, da so pod določenimi pogoji pomoči malim in srednjevelikim podjetjem skladne s skupnim trgom in zanje ne veljajo zahteve za uradno priglasitev iz člena 88(3) ES.

- 12 V Uredbi Komisije (ES) št. 70/2001 z dne 12. januarja 2001 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe Evropske skupnosti pri pomoči za mala in srednje velika podjetja (UL L 10, str. 33, v nadaljevanju: uredba o oprostitvi MSP) so opredeljena merila, ki jih morajo izpolnjevati posamične pomoči in programi pomoči v korist [malih] in srednjevelikih podjetij, da bi bili združljivi s skupnim trgom v smislu člena 87(3) ES, in tiste, ki izpolnjujejo ta merila, oprosti obvezne priglasitve iz člena 88(3) ES.

- 13 Vendar navedena uredba v četrti uvodni izjavi določa:

„Ta uredba ne posega v možnost držav članic, da priglasijo pomoč za [mala] in srednje velika podjetja. Priglasitve bo Komisija ocenila, zlasti glede na merila, določena v tej uredbi. Smernice o državni pomoči za [mala] in srednje velika podjetja se razveljavijo z dnem začetka veljavnosti te uredbe, ker slednja nadomešča njihovo vsebino.“

Dejansko stanje

1. *Upravni postopek*

- ¹⁴ V okviru programa ministrstva za gospodarstvo in delo Freistaat Sachsen (v nadaljevanju: zvezna dežela Saška) v korist malih in srednjevelikih podjetij za izboljšanje storilnosti podjetij (v nadaljevanju: program), prvič sprejetega leta 1992, je zvezna dežela Saška članom svobodnih poklicev ter malim in srednjevelikim podjetjem industrijskega ali komercialnega značaja, ki imajo sedež na njenem ozemlju ali so bila tam ustanovljena, odobrila na zahtevo nepovratna sredstva za projekte za spodbujanje razvoja gospodarstva. Komisija je bila prvič obveščena o programu na podlagi člena 93(3) Pogodbe ES (zdaj člen 88(3) ES) z dopisom stalnega predstavništva Zvezne republike Nemčije z dne 3. julija 1992. Komisija ga je odobrila z dopisom z dne 30. septembra 1992.
- ¹⁵ Veljavnost programa je bila večkrat podaljšana, pri čemer je prišlo ob vsakem podaljšanju do spremembe in posodobljenja programa. Spremembe so bile sporočene po izteku vsakega obdobja veljavnosti v skladu s sporočilom o pospešeni odobritvi. Tako je Komisija odobrila zaporedni obvestili z dne 26. februarja 1996 in z dne 6. oktobra 1998 z dopisoma z dne 3. aprila 1996 oziroma z dne 12. novembra 1998. Ukrep pomoči, sporočen 6. oktobra 1998 in odobren 12. novembra 1998, je potekel 31. decembra 2000 (uradni list zvezne dežele Saške z dne 8. aprila 1999, št. 14, str. 289).
- ¹⁶ Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 29. decembra 2000, ki je prispel na Komisijo 3. januarja 2001, na podlagi člena 88(3) ES sporočila šest podprogramov, ki sodijo v novo različico programa. Namen obvestila je bila pridobitev novega podaljšanja veljavnosti programa za obdobje petih let od 1. januarja 2001 do 31. decembra

2005. Za obvestilo je bil uporabljen obrazec, ki ga je Komisija predvidela za pospešeno odobritev, tako kot pri prejšnjih obvestilih.

- 17 Komisija je 12. januarja 2001 sprejela uredbo o oprostitvi MSP, ki se je na stopnji osnutka obravnavala v svetovalnem odboru za državne pomoči, ki ga sestavljajo predstavniki držav članic in je bil ustanovljen na podlagi člena 7 uredbe o podelitvi pooblastil. V skladu s členom 10 uredbe o oprostitvi MSP ta začne veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropskih skupnosti, namreč 2. februarja 2001, to je dva dni po poteku roka 20 delovnih dni, predvidenih s sporočilom o pospešeni odobritvi.
- 18 Z dopisom z dne 5. februarja 2001 je Komisija sporočila, da ne more odobriti sheme pomoči na podlagi postopka pospešene odobritve. Komisija je od Zvezne republike Nemčije zahtevala, naj ji sporoči, „ali [so] dejavnosti, ki jih podpira ‚soft aid‘, združljive z [uredbo o oprostitvi MSP], to je ali se lahko obseg pomoči, predviden v zadevni uradni priglasitvi, zmanjša na obseg, predviden z uredbo o oprostitvi [...]“, in je natančneje opredelila, da „če to [ne bi bilo] mogoče, [bi bila] potrebna natančna obrazložitev (nujnost in združljivost z vidika ekonomske politike)“.
- 19 V dopisu z dne 12. marca 2001 je Zvezna republika Nemčija izrazila stališča, v katerih je predstavila analizo, ki po njenem mnenju utemeljuje odobritev sheme pomoči. Zvezna republika Nemčija se je ponovno obrnila na Komisijo z dopisom z dne 13. marca 2001.
- 20 Z dopisom z dne 1. junija 2001 se je ministrstvo za gospodarstvo in delo zvezne dežela Saške udeležilo postopka, s tem ko je Komisiji posredovalo stališča v podporo argumentom, ki jih je navedla Zvezna republika Nemčija v postopku uradne priglasitve.

- 21 Predstavniki Zvezne republike Nemčije in Komisije so se srečali v Berlinu 14. junija 2001.
- 22 Z obvestilom z dne 2. avgusta 2001, ki je temeljilo na členu 9(1) uredbe o oprostitvi MSP, je Zvezna republika Nemčija obvestila Komisijo o svoji odločitvi, da bo izvedla šest podprogramov, ki so del priglašene sheme pomoči, do 31. decembra 2008 oziroma do datuma odobritve priglašene načrta pomoči, kolikor so združljive z določbami uredbe o oprostitvi MSP.
- 23 Komisija je 5. septembra 2001 naslovila novo zahtevo za posredovanje podatkov na Zvezno republiko Nemčijo, da bi ugotovila, ali ohranja prvotno priglasitev. Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 9. oktobra 2001 na to odgovorila pritrdilno.
- 24 Komisija je z dopisom z dne 16. novembra 2001 obvestila Zvezno republiko Nemčijo, da je bil ukrep „prodajne skupine“, ki je bil predmet ločenega postopka CP 92/01 – Nemčija, združen s postopkom (C 89/01) v zvezi z zadevno shemo pomoči, kot sestavni del četrtega podprograma z naslovom „sodelovanje“.
- 25 Komisija je z dopisom z dne 11. decembra 2001 obvestila Zvezno republiko Nemčijo o njeni odločitvi, da začne postopek, predviden v členu 88(2) ES (v nadaljevanju: odločba o uvedbi formalnega postopka preiskave) v zvezi s podprogrami „coaching“, „udeležba na sejnih in razstavah“ in „spodbujanje dizajna“ (v nadaljevanju: sporna shema pomoči). Komisija, nasprotno, ni ugovarjala podprogramu „svetovanje za zunanjo trgovino“ in „upravljanje okolja“.

- 26 V odločbi o uvedbi formalnega postopka preiskave je Komisija opozorila Zvezno republiko Nemčijo o suspenzivnem učinku člena 88(3) ES in poudarila, da so posamične pomoči, ki izpolnjujejo vse pogoje uredbe o oprostitvi MSP, združljive s skupnim trgov v skladu s členom 3(1) navedene uredbe.
- 27 Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 21. januarja 2002 zavzela stališče glede začetka postopka. Nato so se predstavniki Zvezne republike Nemčije in Komisije spet dvakrat srečali, in sicer 19. februarja 2002 v Bruslju in 10. junija 2002 v Berlinu.
- 28 7. februarja 2002 je bila odločba o uvedbi formalnega postopka preiskave objavljena v Uradnem listu (UL C 34, str. 2). Komisija je povabila zainteresirane stranke, naj ji predložijo stališča o sporni shemi pomoči. Komisija ni prejela nobenega stališča.

2. Izpodbijana odločba

- 29 24. septembra 2002 je Komisija sprejela Odločbo 2003/226/ES o shemi pomoči, ki jo je predvidela Nemčija – „Program v korist malih in srednjevelikih podjetij – Izboljšanje storilnosti saških podjetij“ – podprogrami 1 (coaching), 4 (udeležba na sejnih in razstavah), 5 (sodelovanje) in 7 (spodbujanje dizajna) (UL 2003, L 91, str. 13, v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

30 Izrek izpodbijane odločbe se glasi:

„Člen 1

Štirje podprogrami, ‚coaching‘, ‚udeležba na sejmi in razstavah‘, ‚sodelovanje‘ in ‚spodbujanje dizajna‘, programa v korist malim in srednjevelikih podjetij – Izboljšanje storilnosti podjetij [...] so državne pomoči v smislu člena 87(1) [...] ES.

Člen 2

Če štirje podprogrami, navedeni v členu 1, ne presegajo področja uporabe Uredbe [...] št. 70/2001 in intenzivnosti pomoči, določenih z navedeno uredbo, se jih lahko obravnava kot združljive s skupnim trgov na podlagi člena 87(3)(c) [...] ES.

Če štirje podprogrami predvidevajo pomoči, ki presegajo področje uporabe Uredbe [...] št. 70/2001 in intenzivnosti pomoči, določenih z navedeno uredbo, so nezdržljivi s skupnim trgov.

Člen 3

Kolikor podprogram ‚sodelovanje‘, naveden v členu 1, predvideva pomoč za tekoče poslovanje, je nezdržljiv s skupnim trgov.

Člen 4

Nemčija lahko izvede štiri podprograme iz člena 1 šele, ko jih uskladi s to odločbo.

Člen 5

Nemčija obvesti Komisijo v dveh mesecih po objavi te odločbe o ukrepih, ki jih je sprejela za uskladitev s to odločbo.

Člen 6

Zvezna republika Nemčija je naslovnik te odločbe.“

Postopek in predlogi strank

- 31 Tožeča stranka je 4. decembra 2002 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila to tožbo.
- 32 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (peti razširjeni senat) odločilo, prvič, da sprejme ukrepe procesnega vodstva, tako da povabi stranki, naj pisno odgovorita na vprašanja in naj predložita dokumente ter, drugič, da začne ustni postopek. Stranki sta se odzvali na zahtevo Sodišča prve stopnje v predvidenem roku.

33 Stranki sta podali ustne navedbe in odgovarjali na vprašanja Sodišča prve stopnje na obravnavi z dne 21. marca 2006.

34 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— člen 2, drugi odstavek, ter člena 3 in 4 izpodbijane odločbe razglasi za nične;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

35 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— tožbo zavrne kot neutemeljeno;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravo

36 Tožeča stranka navaja pet tožbenih razlogov v podporo tožbi. Prvi tožbeni razlog je formalna protipravnost izpodbijane odločbe, ker Komisija ni uporabila postopka pospešene odobritve za sporno shemo pomoči. Drugi tožbeni razlog je materialna protipravnost izpodbijane odločbe, ker uredba o oprostitvi MSP v obravnavani zadevi

ni bila uporabljiva. Tretji tožbeni razlog je ta, da bi se sporna shema pomoči lahko odobrila na podlagi Smernic o državni pomoči za [mala] in srednje velika podjetja (UL 1996, C 213, str. 4, v nadaljevanju: smernice MSP 1996). Četrty tožbeni razlog je ta, da Komisija ni izvajala svoje diskrecijske pravice pri preučitvi sporne sheme pomoči, in kršitev obveznosti obrazložitve, ki je posledica tega. Peti tožbeni razlog je ta, da Komisija ni dokazala, da bi sporna shema pomoči dejansko ali potencialno izkrivljala konkurenco, ter kršitev obveznosti obrazložitve, ki iz tega izhaja.

1. Tožbeni razlog formalne protipravnosti izpodbijane odločbe, ker Komisija ni uporabila postopka pospešene odobritve za sporno shemo pomoči

Trditve strank

37 Tožeča stranka trdi, prvič, da je Zvezna republika Nemčija priglasila shemo pomoči v skladu s sporočilom o pospešeni odobritvi in da je Komisija, namesto da bi ravnala v skladu z obveznostjo, ki ji nalaga, naj se izreče v roku 20 delovnih dni, čakala na to, da je začela uredba o oprostitvi MSP veljati, in se šele nato izrekla.

38 Kot odgovor na argument Komisije, da sporočilo o pospešeni odobritvi iz leta 1992 ni zavezujoče, ker ni bilo sprejeto v skladu z določbami uredbe o postopkih za državne pomoči, tožeča stranka navaja, da je navedena uredba začela veljati sedem let po tem, ko je bilo zgoraj navedeno sporočilo sprejeto, in da tega sporočila torej ni mogoče presojati v luči te uredbe. Poleg tega, čeprav je uredba o postopkih za državne pomoči bila sprejeta pozneje kot sporočilo o pospešeni odobritvi in ne vsebuje nobene

določbe v zvezi z njim, bi se morala Komisija pri svoji praksi po začetku veljavnosti navedene uredbe redno sklicevati na ta postopek pospešene odobritve.

39 Drugič, tožeča stranka izpodbija zaključek Komisije v izpodbijani odločbi, v skladu s katerim pospešena odobritev ni bila uporabljiva, ker sporna shema pomoči ni bila „obstoječa shema“. V točki 2 sporočila o pospešeni odobritvi naj bi bilo predvideno zlasti, da se ta postopek pospešene odobritve uporabi v primeru spremembe, ki zadeva „časovno podaljšanje s povečanjem razpoložljivega proračuna do 20 % izvirne vsote“, ali če gre za „zaostritev meril za izvajanje sheme“.

40 Ne samo, da so se pogoji uporabe sporne sheme pomoči zaostri glede na prejšnje ukrepe, ampak naj bi Komisija že dvakrat odobrila program. Po mnenju tožeče stranke majhna sprememba vsebine sheme pomoči, ki presega samo podaljšanje in povečanje razpoložljivega proračuna, ne izključuje sama po sebi uporabe postopka pospešene odobritve, saj naj bi jo Komisija sicer do tedaj odobrila, ko je v okviru tega postopka leta 1996 in 1998 odobrila programa, ki podaljšujeta program, prvotno priglašen leta 1992. Ta okoliščina bi morala sama po sebi prepričati Komisijo, da zavrne uporabo postopka pospešene odobritve na podlagi načela, v skladu s katerim je prepovedano ravnati protislovno v škodo drugega.

41 Tretjič, tožeča stranka trdi, da čeprav bi bilo treba sporno shemo pomoči obravnavati kot novo shemo, bi morala Komisija začeti s preiskavo in odločiti po postopku pospešene odobritve v roku 20 dni, zato ker se ta rok nanaša tako na obstoječe sheme kot

na nove ukrepe. Tožeča stranka poleg tega meni, v nasprotju s Komisijo, da sporna shema pomoči ne vsebuje nobene pomoči za izvoz.

42 Četrtrič, tožeča stranka trdi, da čeprav je sporna shema pomoči zajemala pomoči za izvoz, bi Komisija lahko preučila ta del sheme zunaj postopka pospešene odobritve, medtem ko bi bilo treba preostalo shemo, že od začetka obravnavano kot združljivo s skupnim trgom, preučiti in odobriti v skladu z navedenim postopkom.

43 Komisija trdi, najprej, da sporočilo o pospešeni odobritvi ne podeljuje nobene pravice, da odloči v roku 20 delovnih dni. Ta rok naj bi veljal samo za pozitivne odločbe v določenih enostavnih primerih, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje.

44 Nato Komisija trdi, da spoštovanje sporočila o pospešeni odobritvi ne more biti predmet tožbe, ker ga je sprejela, preden je uredba o postopkih za državne pomoči, v kateri naj bi bilo vprašanje o veljavnih rokih dokončno urejeno, začela veljati. Predmet zahteve za obravnavo po postopku pospešene odobritve naj bi bil odpravljen z uredbo o postopkih za državne pomoči, ker člen 4 te uredbe predpisuje pravilo za roke in ne predvideva ohranitve tega postopka. Na podlagi načela, v skladu s katerim novejša norma, hierarhično enaka ali višja, razveljavi ali odpravi starejše določbe, ki imajo nasprotno vsebino in urejajo enako dejansko stanje ter imajo enak cilj, naj bi postala pospešena odobritev „zastarela“ in naj torej ne bi bila zavezujoča. Tudi če bi Komisija *de facto* še naprej spoštovala smernice ali druga sporočila, ki niso več veljavna ali so postala „zastarela“, je ne bi zavezovala.

45 Končno, Komisija nasprotuje argumentom tožeče stranke, da naj bi sporna shema pomoči izpolnjevala pogoje, ki jih zahteva sporočilo o pospešeni odobritvi za odobritev, podeljeno v skladu s tem postopkom.

Presoja Sodišča prve stopnje

46 V sporočilu o pospešeni odobritvi je v drugem oziroma zadnjem odstavku navedeno, da Komisija načeloma ne bo nasprotovala novim ali spremenjenim obstoječim shemam pomoči, priglašnim v skladu s členom 88(3) ES, ki izpolnjujejo določena merila, opredeljena v navedenem sporočilu, in da bo odločila v 20 delovnih dneh.

47 V izpodbijani odločbi je Komisija v uvodni izjavi 54 navedla, da v nasprotju s tem, kar trdi Zvezna republika Nemčija, sporne sheme pomoči ni mogoče presoјati v okviru postopka pospešene odobritve, ker so bile v tej zadevi postopkovne določbe, ki se uporabijo, določbe uredbe o postopkih za državne pomoči.

48 Najprej je treba opozoriti, da je Komisija s tem, da je navedla, da so bile določbe uredbe o postopkih za državne pomoči tiste, ki se uporabijo, in ne določbe sporočila o pospešeni odobritvi, implicitno trdila, da je navedeno sporočilo postalo brezpredmetno po tem, ko je uredba o postopkih za državne pomoči začela veljati. To stališče je jasno izraženo v njenih pisnih stališčih, v katerih predvsem trdi, da je postalo navedeno sporočilo „zastarelo“ zaradi nezdržljivosti z uredbo o postopkih za državne pomoči, ker člen 4 te uredbe predpisuje pravilo za roke in ne predvideva ohranitve pospešene odobritve.

- 49 Nato si Komisija v uvodni izjavi 54, točka 1, izpodbijane odločbe vendar prizadeva dokazati, ne da je postalo sporočilo o pospešeni odobritvi „zastarelo“, temveč da ni bilo uporabljivo, ker merila, ki jih predvideva, v tej zadevi niso bila izpolnjena.
- 50 Končno iz spisa izhaja, da Komisija ne izpodbija trditve tožeče stranke, v skladu s katero se je še naprej sklicevala na pospešeno odobritev po začetku veljavnosti uredbe o postopkih za državne pomoči, ampak je samo poudarila, da ni vezana s sporočili ali smernicami, ki ne veljajo več, kljub temu da jih še naprej *de facto* spoštuje.
- 51 Kar zadeva, prvič, vprašanje, ali je zaradi sprejetja uredbe o postopkih za državne pomoči postalo sporočilo o pospešeni odobritvi „zastarelo“, je treba poudariti, da je bilo razen dejstva, da ta uredba ne vsebuje nobenega podatka v zvezi s tem, šele 30. aprila 2004, namreč pet let po začetku njene veljavnosti, v Uradnem listu objavljeno sporočilo v zvezi z zastarelostjo določenih besedil v zvezi s politiko na področju državnih pomoči (UL C 115, str. 1, v nadaljevanju: sporočilo o zastarelih besedilih), med katerimi je sporočilo o pospešeni odobritvi. Dejansko je v tretjem odstavku tega sporočila navedeno, da „od datuma objave tega sporočila v *Uradnem listu Evropske unije* Komisija ne namerava več uporabiti na nobenem področju naslednjih besedil, ne glede na njihov pravni status: [...] 13. [sporočilo o pospešeni odobritvi]“.
- 52 Poudariti je treba tudi, da sporočilo o zastarelih besedilih v drugem odstavku natančneje navaja, da je šele po sprejetju Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 (UL L 140, str. 1, v nadaljevanju: uredba o izvajanju uredbe o postopkih za državne pomoči), sprejete na podlagi člena 27 uredbe o postopkih za državne pomoči, več besedil v zvezi z vprašanji postopkov za državne pomoči postalo zastarelih, „vključno s pospešenimi prijavami“.

Sporočilo o pospešeni odobritvi je torej v skladu s samo obrazložitvijo sporočila o zastarelih besedilih postalo „zastarelo“ zgolj zaradi sprejetja uredbe o izvajanju uredbe o postopkih za državne pomoči in po njem. Ta okoliščina se lahko razloži s tem, da ta uredba v členu 4 uvaja poenostavljeni postopek priglasitve nekaterih sprememb obstoječe pomoči, postopek, ki v glavnem povzema enaka merila, kot tista, predvidena v točki 2 sporočila o pospešeni odobritvi (povečanje proračuna že potrjene sheme pomoči za 20 %, podaljšanje navedene sheme s povečanjem proračuna ali brez ter poostretev meril za uporabo potrjene sheme pomoči), ki tudi predvideva veliko krajši rok kot člen 4 uredbe o postopkih za državne pomoči, to je en mesec, v katerem si Komisija prizadeva, da bi sprejela odločbo v okviru navedenega postopka.

53 Drugače, in v nasprotju s tem, kar Komisija trdi v pisnih stališčih, ne bi bilo mogoče opaziti nobene nezdržljivosti med uredbo o postopkih za državne pomoči, ki v skladu s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe Sodišča z dne 11. decembra 1973 v zadevi Lorenz (120/73, Recueil, str. 1471, točka 4), določa rok največ dveh mesecev za predhodno preučitev priglašenih pomoči v okviru običajnega postopka priglasitve, ki se uporablja na splošno, in sporočilom o pospešeni odobritvi, ki predvideva rok 20 dni zgolj v okviru poenostavljenega postopka priglasitve za posebne primere.

54 Tako je treba ugotoviti, da se sporočilo o pospešeni odobritvi ne uporablja več šele od 30. aprila 2004, datuma objave sporočila o zastarelih besedilih in uredbe o izvajanju uredbe o postopkih za državne pomoči.

55 V teh okoliščinah je treba preučiti, drugič, ali je lahko Komisija v uvodni izjavi 54 izpodbijane odločbe pravilno trdila, da sporočilo o pospešeni odobritvi ni bilo upora-

bljivo v tej zadevi, ker sporna shema pomoči ni bila niti nova shema niti ni bila sprememba obstoječe sheme v smislu navedenega sporočila.

- 56 Prvič, kot je Sodišče prve stopnje že razsodilo, izhaja iz besedila drugega in zadnjega odstavka sporočila o pospešeni odobritvi, da tudi če načrt sheme pomoči izpolnjuje vse pogoje, ki jih mora izpolnjevati, da bi veljal rok 20 delovnih dni, se Komisija zgolj „načeloma“ obveže, da po poteku tega roka ne bo nasprotovala, ter tako pridrži vsa pooblastila, da „odloči“, to je, po potrebi, da sprejme odločitev o uvedbi formalnega postopka preiskave in na koncu tega postopka končno pozitivno, pogojno ali negativno odločbo (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. junija 2005 v zadevi Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, T-171/02, ZOdl., str. II-2123, točka 34).
- 57 Drugič, treba je poudariti, da morajo biti merila, ki jih morajo priglašene sheme pomoči izpolniti, da jim Komisija načeloma ne nasprotuje v roku 20 delovnih dni, predmet ozke razlage, ker postopek pospešene odobritve pomeni odstopanje od običajnega postopka preiskave prigrasitev.
- 58 Treba je tudi spomniti, da lahko v skladu s točko 2 zgoraj omenjenega sporočila sprememba obstoječe sheme, ki je bila v sprejeta v postopek pospešene odobritve, povzroči bodisi časovno podaljšanje brez povečanja proračunskih virov, bodisi povečanje razpoložljivega proračuna do 20 % izvirne vsote brez podaljšanja, bodisi povečanje razpoložljivega proračuna do 20 % izvirne vsote s podaljšanjem, bodisi, nazadnje, zaostritev meril za izvajanje sheme. Iz tega sledi, da vsaka druga sprememba obstoječe sheme pomoči, zlasti če učinkuje tako, da omili pogoje odobritve pomoči ali da poveča njihovo intenzivnost, izključuje, da bi bila njena prigrasitev lahko predmet postopka pospešene odobritve.

- 59 V tej zadevi je treba ugotoviti, da je bila 29. decembra 2000 sporna shema pomoči predmet uradne prigrasitve Komisiji na podlagi člena 88(3) ES in po postopku pospešene odobritve, kot „sprememba in podaljšanje“ prej odobrene sheme pomoči, ki je še veljala, ampak katere veljavnost bo potekla 31. decembra 2000. Torej je Zvezna republika Nemčija hotela izkoristiti ugodnosti postopka pospešene odobritve.
- 60 Prvič, za podprogram „coaching“ in predvsem za nova podjetja je najvišji znesek dnevne pomoči v absolutni vrednosti znašal 500 evrov, medtem ko je v prej odobreni shemi znašal 800 nemških mark (409,03 evra).
- 61 Drugič, za podprograme „udeležba na sejmih in razstavah“, „sodelovanje“ in „spodbujanje dizajna“ ter zlasti določene posebne načrte, predvsem tiste, ki se vodijo v območjih, opredeljenih kot „območja, ki se spopadajo s posebnimi problemi“, so bile največje intenzivnosti pomoči, predvidene s sporno shemo pomoči, povečane glede na tiste, ki so bile določene v prej odobreni shemi pomoči.
- 62 Tako se je za podprogram „udeležba na sejmih in razstavah“ največja stopnja pomoči povečala s 50 % v prej odobreni shemi pomoči na 60 % v sporni shemi pomoči za mala podjetja, ki so v območjih, ki se spopadajo s posebnimi problemi.
- 63 Za podprogram „sodelovanje“ se je, čeprav se je največja intenzivnost pomoči, ki se uporablja na splošno, znižala s 70 na 65 % so se največje stopnje pomoči zvišale na 80 % za financiranje študij izvedljivosti in projektov, ki se vodijo v okviru pobude

Skupnosti Interreg III in vključujejo vsaj pet mala in srednjevelikih podjetij, ter za projekte, katerih nosilci so mala podjetja.

- 64 Nazadnje, za podprogram „spodbujanje dizajna“ se je največja stopnja pomoči povečala s 50 % v prej odobreni shemi pomoči na 70 % v sporni shemi pomoči za mala podjetja, ki so na območjih, ki se spopadajo s posebnimi problemi.
- 65 Iz zgoraj navedenega izhaja, da so spremembe obstoječe sheme pomoči presegle spremembe, ki bi še dovoljevale obravnavo prigrasitve po postopku pospešene odobritve. Dejansko je za vsakega od podprogramov, ki sestavljajo sporno shemo pomoči, značilno povečanje mogoče največje stopnje pomoči, vsaj kar zadeva nekatere upravičence. Kot izhaja iz točke 58 zgoraj, sporočilo o pospešeni odobritvi dopušča, da bi se ta postopek lahko uporabil samo, če sporne spremembe vsebujejo bodisi podaljšanje sheme pomoči, bodisi povečanje celotnega zadevnega finančnega okvira za največ 20 %, s podaljšanjem ali brez, bodisi zaostroitev meril za izvajanje sheme. V tej zadevi narejene spremembe, predvsem s povečanjem intenzivnosti stopnje pomoči, torej ne morejo biti predmet navedenega postopka, saj pomenijo ublažitev sporne sheme pomoči.
- 66 V zvezi s trditvijo tožeče stranke, da bi morala Komisija vseeno začeti preiskavo v okviru postopka pospešene odobritve, čeprav bi bilo treba shemo pomoči obravnavati kot novo shemo, je treba ugotoviti, da se ukrep pomoči, ki ga vsebuje podprogram „sodelovanje“, nanaša na to, da se najmanj tri mala in srednjevelika podjetja združijo v prodajne skupine zaradi skupnih raziskav tujih trgov (gemeinsamen Erschliessung ausländischer Märkte). V točki 1, zadnji odstavek, sporočila o pospešeni odobritvi je navedeno, da so „vse pomoči za izvoz pri trgovanju v Skupnosti ali pomoči za tekoče poslovanje izključene iz postopka“.

67 Zato lahko Komisija pravilno meni, kot je navedla v točki 1 uvodne izjave 54 izpodbijane odločbe, da sporna shema predvideva pomoč za izvoz v trgovini znotraj Skupnosti in ne more biti predmet odobritve po postopku pospešene odobritve, če je zaradi tega ni mogoče obravnavati kot novo shemo pomoči.

68 V zvezi s tem je treba dodati, da čeprav iz poglobljene analize izhaja, da zadevni ukrep ni „pomoč za izvoz v trgovini znotraj Skupnosti“, se Komisija kljub temu utemeljeno ni zatekla k postopku pospešene odobritve, saj bi lahko v zvezi s tem obstajal dvom. Dejansko, kot Komisija poudarja v pisnih stališčih, je cilj tega postopka, da omogoči pospešeno odobritev shem pomoči, ki ne povzročajo nobenega dvoma glede njihove združljivosti z veljavnimi pravili na področju državnih pomoči in ki so torej lahko na prvi pogled predmet pozitivne presoje. To velja še toliko bolj, kot je bilo opozorjeno v točki 56 zgoraj, da Komisija zgolj načelno ne bo nasprotovala po poteku roka 20 delovnih dni.

69 Argument tožeče stranke, da bi se lahko sporni ukrepi, kolikor Komisija meni, da priglašena shema pomoči obsega pomoči za izvoz, ločili od preostale sheme pomoči, ki bi lahko bila predmet odobritve na podlagi postopka pospešene odobritve, je treba zavrniti. Dejansko ne samo, da sporočilo o pospešeni odobritvi ne predvideva možnosti take delne odobritve, ampak tudi iz vsega zgoraj navedenega izhaja, ob upoštevanju narave narejenih sprememb, da pogoji, ki se zahtevajo za izvedbo postopka pospešene odobritve, niso bili izpolnjeni.

70 Treba je torej skleniti, da je Komisija v uvodni izjavi 54 izpodbijane odločbe pravilno menila, da priglasitev sporne sheme pomoči ne more biti predmet postopka pospe-

šene odobritve, ker priglašena shema pomoči ni bila niti nova shema niti ni šlo za spremembo obstoječe sheme v smislu navedenega sporočila.

71 Prvi tožbeni razlog je torej treba zavrnil.

2. Tožbeni razlog materialne protipravnosti izpodbijane odločbe, ki izhaja iz tega, da uredba o oprostitvi MSP ni bila uporabljiva

Trditve strank

72 Tožeča stranka trdi, prvič, da je izpodbijana odločba protipravna, ker bi morala Komisija preučiti sporno shemo pomoči glede na pravo, ki je veljalo v trenutku, ko je Komisija prejela prigrasitev, to pomeni glede na smernice MSP 1996, ki so veljale 3. januarja 2001, in ne glede na uredbu o oprostitvi MSP, ki je začela veljati 2. februarja 2001. Izpodbijana odločba naj torej ne bi imela pravne podlage, kar zadošča, da se razglasi za nično. Poleg tega naj bi analiza Komisije iz uvodne izjave 55 izpodbijane odločbe, ki temelji na neobstoju prehodnih ukrepov in na razveljavitvi smernic MSP 1996 na dan, ko je začela veljati uredba o oprostitvi MSP, vodila do nadomestitve pogojev presoje in v tem primeru do njihove postrožitve med postopkom, kar naj bi bilo nedopustno.

73 Sodna praksa, na katero se sklicuje Komisija v podporo svojemu argumentu, v skladu s katerim je morala uporabiti uredbu o oprostitvi MSP glede na to, da mora novo pravilo veljati neposredno za prihodnje učinke dejanskega stanja, ki je nastalo med veljavnostjo starega pravila (sodba Sodišča z dne 29. januarja 2002 v zadevi

Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Recueil, str. I-1049, točke od 49 do 55), naj ne bi bila upoštevna. V tej zadevi naj ne bi šlo za prihodnje učinke določenih ukrepov, ampak za merilo presoje, ki se uporabi v jasno omejenem obdobju. Komisija se naj torej ne bi mogla sklicevati na dejstvo, da so se učinki ukrepa pomoči pokazali po začetku veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP, kar naj bi bila v tem primeru značilnost vseh drugih obstoječih in odobrenih pomoči.

74 Drugič, tožeča stranka poudarja, da načelo, na podlagi katerega je shema pomoči podvržena zakonodaji, veljavni ob priglasitvi, ustreza praksi odločanja Komisije, ki tudi sama uporablja to merilo, kot izhaja iz točke 6.1 Smernic o regionalni državni pomoči, točk 98 in 100 Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah (UL 1999, C 288, str. 2), točke 2.6 Okvira Skupnosti za državne pomoči v avtomobilskem sektorju (UL 1997, C 279, str. 1) ter točke 39 in naslednjih Večsektorskega okvira za regionalne pomoči, namenjene večjim naložbenim projektom (UL 2001, C 70, str. 8).

75 Posledično ne more implicitno spremeniti zgoraj omenjenega načela s posamično odločbo, kot je Sodišče jasno ugotovilo v sodbi z dne 24. marca 1993 v zadevi CIRFS in drugi proti Komisiji (C-313/90, Recueil, str. I-1125, točka 44). Vendar naj bi Komisija storila natanko to v obravnavani zadevi, s tem ko je tudi odstopila od sodne prakse, v skladu s katero naj bi bila pravno vezana na svojo upravno prakso (sodba v zgoraj navedeni zadevi CIRFS in drugi proti Komisiji, točki 34 in 36; sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 1996 v zadevi AIUFFASS in AKT proti Komisiji, T-380/94, Recueil, str. II-2169, točka 57), kar nakazuje, da je treba izpodbiti odločbo preveriti v luči pravil, ki si jih je določila institucija (sodba Sodišča prve stopnje z dne 5. novembra 1997 v zadevi Ducros proti Komisiji, T-149/95, Recueil, str. II-2031, točka 61). Iz tega sledi, da Komisija ne more trditi, zato da bi izpodbijala načelo, v skladu s katerim je treba pomoči presojati glede na veljavna merila v trenutku priglasitve, da se primeri, navedeni v točki 74 zgoraj, nanašajo na primere, ko je v zakonodaji izrecno opredeljeno pravilo, ki nasprotuje pravilu sodne prakse. Ne glede na to, da naj bi bila Komisija sama zakonodajalec, ji taka argumentacija omogoča, da se izogne vsem obveznostim zagotavljanja kontinuitete svoje prakse odločanja.

76 Argument Komisije, da je bila prisiljena uporabiti uredbo o oprostitvi MSP, ker je preučevala več programov priglašeni pomoči pred začetkom veljavnosti navedene uredbe s sklicevanjem nanjo, naj ne bi bilo upoštevno, še toliko bolj, ker naj bi šlo v bistvu za primer v zvezi s pomočmi za izobraževanje in naložbe. Poleg tega naj bi bile pomoči, ki so jih države članice priglasile pred začetkom veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP in ki so bile združljive z njo, lahko očitno odobrene tudi na podlagi tega predpisa.

77 Tožeča stranka poleg tega trdi, da sama preučitev sheme pomoči glede na veljavno pravo v trenutku priglasitve omogoča državam članicam, da zanesljivo presodijo vprašanje njene združljivosti s skupnim trgov. Pristop Komisije, nasprotno, zavezuje države članice, da opredelijo izvajanje ukrepa pomoči glede na negotovost prihodnjega razvoja prava, kar naj bi bilo nezdružljivo z načeli pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj. Države članice ne bi smele vnaprej poznati datuma začetka veljavnosti in vsebine uredb, smernic ali okvirov Skupnosti, o katerih še poteka razprava. Povabilo k predstavitvi svojih stališč v zvezi z osnutkom uredbe o oprostitvi MSP bi bilo lahko objavljeno skoraj dve leti pred začetkom veljavnosti te uredbe, kar dokazuje, da naj bi bilo nemogoče napovedati datum začetka veljavnosti nove uredbe, torej tudi sama veljavnost.

78 Tretjič, pristop Komisije vodi do absurdnih posledic. Tako naj bi Komisija v skladu z ustaljeno sodno prakso imela pravico zahtevati vračilo odobrene pomoči kljub prepovedi njenega izvajanja samo, če je tudi shema pomoči vsebinsko nezdružljiva s skupnim trgov (sodba Sodišča z dne 14. februarja 1990 v zadevi Francija proti Komisiji, C-301/87, Recueil, str. I-307, točka 20 in naslednje). Združljivost s skupnim trgov bi se morala presojati v trenutku izvajanja formalno protipravne sheme, kar je Komisija sicer izrecno predvidela v točki 82 Smernic Skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja (UL 2001, C 37, str. 3, v nadaljevanju: smernice Skupnosti o pomoči za varstvo okolja). Iz tega po mnenju tožeče stranke izhaja, da če bi izvedla sporno

shemo pomoči, namesto da bi jo priglasila Komisiji v skladu s pravom Skupnosti, bi se uporabile smernice MSP 1996. Torej naj ne bi mogla izvajati navedene sheme, ker je spoštovala pravo.

79 Četrtrič, tožeča stranka tudi trdi, da je prvotna uradna priglasitev popolna. Komisija naj bi neutemeljeno potrdila, da je bila uredba o oprostivni MSP uporabljiva zaradi tega, ker so ji bili podatki, ki jih je zahtevala, posredovani šele, ko je navedena uredba začela veljati, saj naj priglasitve ne bi bilo mogoče obravnavati kot nepopolne zgolj zato, ker je Komisija zahtevala dodatne podatke. Vprašanje, ali je uradna priglasitev popolna, nikakor ne izhaja iz proste presoje Komisije, kajti v nasprotnem primeru bi ta lahko samovoljno in neomejeno podaljševala rok preučitve.

80 Tožeča stranka opozarja, da je v skladu s sodno prakso Sodišča uradna priglasitev popolna, če od začetka ali po odgovorih države članice na vprašanja, ki jih je zastavila Komisija, vsebuje potrebne podatke, ki Komisiji omogočijo, da si ustvari prvo mnenje o združljivosti pomoči s Pogodbo (zgoraj v točki 53 navedena sodba Sodišča Lorenz in sodba Sodišča z dne 15. februarja 2001 v zadevi Avstrija proti Komisiji, C-99/98, Recueil, str. I-1101, točki 54 in 56). Država članica bi lahko trdila, da je uradna priglasitev popolna, tudi če se ne odloči, da bo izvedla pomoč, in se torej ne sklicuje na prvotno popolnost uradne priglasitve v skladu s členom 4(6) in členom 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči. V zvezi s tem tožeča stranka dodaja, da se sodelovanja med državo članico in Komisijo v okviru predhodne preučitve ne bi smelo obravnavati kot odpoved vsem poznejšim ugovorom.

81 Zahteve, navedene v dopisu Komisije z dne 5. februarja 2001, naslovljenem na nemško upravo, ki se nanašajo, prvič, na presojo združljivosti pomoči s skupnim trgov, in, drugič, na vprašanje, ali bi lahko sporna shema pomoči zaradi spremembe

postala skladna z uredbo o oprostitvi MSP, ki je začela veljati le tri dni prej, dokazujejo, da si je Komisija že izoblikovala prvo mnenje o sporni shemi pomoči, kar naj bi bilo v nasprotju s trditvijo, v skladu s katero naj ne bi mogla preučiti priglasitve, ker ni bilo zahtevanih podatkov. Komisija naj se tudi ne bi mogla sklicevati na to, da določeni vidiki podprograma „sodelovanje“ ne bi bili izrecno predstavljeni v priglasitvi in da bi bilo treba zahtevati podatke o njih v okviru postopka CP 92/01, ki je povezan s tem postopkom priglasitve (glej točko 24 zgoraj). Ta vprašanja naj bi se nanašala na dodatni vidik priglasitve, tako da Komisija ne bi potrebovala odgovora na ta vprašanja zato, da bi si oblikovala mnenje.

82 S postopanjem, kot je v obravnavani zadevi, naj bi Komisija torej delovala v nasprotju z načeli, na katerih temelji njena upravna praksa. Po tem, ko naj bi namerno pustila, da rok preučitve 20 dni, določen v okviru postopka pospešene odobritve, poteče, in po tem, ko je čakala, da je uredba o oprostitvi MSP začela veljati, naj bi skušala s tem, da je naslovila zahtevo na Zvezno republiko Nemčijo, ustvariti vtis, da je bila priglasitev nepopolna. Ta način postopanja pomeni kršitev obveznosti, predvidene v členu 4(1) uredbe o postopkih za državne pomoči, da Komisija priglasitev pregleda takoj, „ko jo prejme“.

83 Komisija uvodoma trdi, da imajo uredbe o oprostitvi dvojno vlogo; prvič, da določene pomoči oprostito obveznosti priglasitve in postopka odobritve s strani Komisije in, drugič, da nadomestijo prejšnje smernice ali okvire Skupnosti. Začnejo veljati na datum, ki ga izbere Komisija, se na splošno uporabljajo pet let in določajo, da po poteku njihove veljavnosti sheme pomoči, oproščene na podlagi njihovih določb, ostanejo oproščene še med prilagoditvenim obdobjem šestih mesecev.

84 Prvič, glede argumenta tožeče stranke v zvezi s časovno uporabo pravnih določb Komisija napoti na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero neposredna uporaba pravila materialnega prava za prihodnje učinke dejanskega stanja, ki je nastalo, ko je še veljalo staro pravilo, predstavlja načelo prava Skupnosti, ki se uporablja brez omejitev (sodbi Sodišča z dne 10. julija 1986 v zadevi Licata proti CES, 270/84, Recueil, str. 2305, točka 31, in z dne 2. oktobra 1997 v zadevi Saldanha in MTS, C-122/96, Recueil, str. I-5325, točke od 12 do 14, ter zgoraj v točki 73 navedena sodba Pokrzepowicz-Meyer, točke od 49 do 55). Komisija bi torej morala uporabiti uredbo o oprostitvi MSP v zadevi, saj čeprav je bila priglasitev izvedena še v času veljavnosti starih določb, bi bilo treba vsaj prihodnje učinke priglašanih ukrepov presoditi med njeno veljavnostjo.

85 Drugič, Komisija trdi, da se primeri, ki jih je navedla tožeča stranka v zvezi s kontinuiteto njene prakse odločanja (glej točko 74), nanašajo na vse primere, v katerih je zakonodajalec izrecno predvidel uporabo zakonodaje, veljavne ob priglasitvi (zgoraj v točki 84 navedena sodba Saldanha in MTS, točka 14), medtem ko uredba o oprostitvi MSP ne vsebuje nobene določbe v zvezi s tem. Poleg tega bi imel argument, da se Komisija ne sme oddaljiti od svoje prakse, za absurdno posledico, da podeli določeni praksi večjo vrednost kot zavezujoči in pravilno objavljeni pravni določbi, kar bi pomenilo popolno zanikanje zmožnosti Komisije, da določa pravila.

86 Po mnenju Komisije sporna shema pomoči, namerno priglašena natančno pred potekom veljavnosti smernic MSP 1996, ne ustreza novi politiki na področju pomoči v korist MSP. Poleg tega trdi, da gre za dosledno prakso odobritve, tako da našteva številne primere, v katerih so bile sheme pomoči, priglašene pred začetkom veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP, preučene ob upoštevanju te. Dodaja, da bi sporna shema pomoči v primeru odobritve, ki bi temeljila na smernicah MSP 1996, ostala veljavna med celotnim trajanjem veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP.

87 Tretjič, glede argumenta tožeče stranke, da bi bilo bolje zanjo, da bi izvedla program brez priglasitve, Komisija trdi, da bi morala v tem primeru začeti formalni postopek preiskave in uporabiti zakonodajo, ki je veljala na datum izdaje odločbe, namreč uredbe o oprostitvi MSP, vsaj za obdobje po njenem začetku veljavnosti z izidom, ki ga pozna. Sklicevanje tožeče stranke na smernice Skupnosti o pomoči za varstvo okolja naj bi bilo popolnoma neumestno, saj se, prvič, določba navedene smernice nanaša na pomoči, ki niso bile priglašene, medtem ko je bila v tej zadevi shema pomoči priglašena, in, drugič, smernice Skupnosti o pomoči za varstvo okolja naj Komisije ne bi zavezovale, kar zadeva področje uporabe uredbe o oprostitvi MSP.

88 Četrtrič, glede argumenta tožeče stranke, da je bila uradna prigrasitev popolna, Komisija trdi, da so bili zahtevani podatki nujni in da ni točno, da Zvezna republika Nemčija ni več predložila novih dejstev. Dejansko naj bi v obvestilu, priloženem dopisu z dne 12. marca 2001, navedla intenzivnosti pomoči za del „storitve intenzivnega svetovanja/coaching“, o katerih ni nobene navedbe v priglasitvi. Poleg tega je bilo vprašanje „območij, ki se spopadajo s posebnimi problemi“ podrobneje predstavljeno šele v tem obvestilu. Pa tudi sicer so zgoraj navedeni dopis in njegove priloge, ki so bile posredovane naknadno, 20. marca 2001, vsebovali številne nove podatke, ki so se nanašali na dejstva in njihovo ozadje.

89 Po mnenju Komisije tožeča stranka tako ne razume vsebine določb iz člena 4(6) in člena 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči, ki odstopajo od sodne prakse, ki izhaja iz sodbe Lorenz, točka 53 zgoraj, točka 4, glej tudi sodbo Avstrija proti Komisiji, točka 80 zgoraj, točka 29, in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Jacobsa k tej sodbi (Recueil, str. I-1105, točke od 24 do 28). Dejansko iz teh določb izhaja, da nespoštovanje rokov, določenih s členom 4 uredbe o postopkih za državne pomoči, ni prepovedano, čeprav bi njihovo prekoračenje z vidika Komisije lahko imelo hude posledice.

- 90 Komisija v zvezi s tem dodaja, da mora država članica po najboljših močeh sodelovati s Komisijo, čeprav mora ohraniti možnost, da takoj zaščiti svoje pravice, če Komisija ne izpolni svojih obveznosti. V tej zadevi bi morala Zvezna republika Nemčija Komisijo s primerno obrazloženo izjavo obvestiti, da šteje prigrasitev za popolno na podlagi člena 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči. Nato bi lahko zvezna dežela Saška po tem, ko je obvestila Komisijo, in če se ta ne odzove v roku petnajstih delovnih dni, izvajala priglāsene ukrepe v skladu s členom 4(6) uredbe o postopkih za državne pomoči.
- 91 Ker Zvezna republika Nemčija ni uporabila te možnosti, ponujene v uredbi o postopkih za državne pomoči, se je zato odrekla pravnemu varstvu, ki je s tem povezano. V vsakem primeru naj Zvezna republika Nemčija in zvezna dežela Saška ne bi ugovarjali uvedbi formalnega postopka preiskave in tako naj bi priznali zakonitost navedenega postopka in potrebo po dodatnih podatkih (zgoraj v točki 80 navedena sodba Sodišča Avstrija proti Komisiji in sodba Sodišča z dne 18. junija 2002 v zadevi Španija proti Komisiji, C-398/00, Recueil, str. I-5643).
- 92 Sicer glede določb uredbe o postopkih za državne pomoči ni bilo pomembno vedeti, ali so bili podatki, ki so se zahtevali v dopisu z dne 5. februarja 2001, dejansko potrebni. Tudi če bi Sodišče moralo na to vprašanje odgovoriti nikalno, to ne bi povzročilo ničnosti izpodbijane odločbe, kajti Zvezna republika Nemčija naj bi imela možnost ugovarjati uvedbi formalnega postopka preiskave ali nadaljevanju formalnega postopka preiskave. Tožeča stranka ne more *a posteriori* po končanem formalnem postopku preiskave in po sprejetju končne odločbe uveljavljati zadržkov, ki bi jih morala uveljavljati v prejšnjih stopnjah postopka. Iz tega razloga naj bi bil očitok v zvezi popolnostjo prvotne prigrasitve nedopusten.

Presoja Sodišča prve stopnje

93 Določiti je treba, ali bi morala, kot trdi tožeča stranka, Komisija preučiti sporno shemo pomoči glede na smernice MSP 1996, ki so veljale na datum priglasitve, ali pa je bila Komisija upravičena preučiti, kot je tudi storila, navedeno shemo glede na uredbo o oprostitvi MSP, ki je začela veljati po datumu priglasitve, kolikor bi bilo treba presoditi prihodnje učinke priglašanih ukrepov med njihovo veljavnostjo. V ta namen je torej treba ugotoviti, ali se lahko navedena uredba uporabi za priglasitve, ki so še nerešene na dan, ko je začela veljati.

O uporabljivosti uredbe o oprostitvi MSP za priglasitve, ki so še nerešene na dan, ko je začela veljati

94 V skladu z ustaljeno sodno prakso, čeprav se procesnopravna pravila na splošno uporabljajo tudi za pravne položaje, ki so nastali pred njihovim začetkom veljavnosti (sodba Sodišča z dne 12. novembra 1981 v zadevi Salumi in drugi, od 212/80 do 217/80, Recueil, str. 2735, točka 9, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 28. januarja 2004 v združenih zadevah OPTUC proti Komisiji, T-142/01 in T-283/01, Recueil, str. II-329, točka 60), to ne velja za materialnopravna pravila. Tudi v skladu z ustaljeno sodno prakso je treba materialnopravna pravila Skupnosti razlagati, da bi se zagotovilo spoštovanje načel pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj, kot da se nanašajo na položaje, pridobljene, preden so ta začela veljati, samo, kolikor iz njihovega besedila, namena ali sistematike jasno izhaja, da jim je treba pripisati tak učinek (zgoraj navedena sodba Sodišča Salumi in drugi, točka 9; sodbe Sodišča z dne 10. februarja 1982 v zadevi Bout, 21/81, Recueil, str. 381, točka 13; z dne 15. julija 1993 v zadevi GruSa Fleisch, C-34/92, Recueil, str. I-4147, točka 22, ter z dne 24. septembra 2002 v združenih zadevah Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, C-74/00 P in C-75/00 P, Recueil, str. I-7869, točka 119; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 19. februarja 1998 v zadevi Eyckeler & Malt proti Komisiji, T-42/96, Recueil, str. II-401, točka 55, in z dne 28. januarja 2004 v zadevi Euroagri proti Komisiji, T-180/01, Recueil, str. II-369, točka 36).

- 95 Sledeč temu pristopu je Sodišče poudarilo, da čeprav načelo pravne varnosti praviloma ne dopušča začetka veljavnosti pravnega akta Skupnosti pred njegovo objavo, je to pravilo izjemoma mogoče spremeniti takrat, ko cilj, ki ga je treba doseči, to zahteva in ko so ustrezno upoštevana legitimna pričakovanja zadevnih oseb (sodba Sodišča z dne 25. januarja 1979 v zadevi Racke, 98/78, Recueil, str. 69, točka 20, in zgoraj v točki 94 navedena sodba Sodišča Salumi in drugi, točka 10). Taka sodna praksa, kot jo je podrobno opredelilo Sodišče, se uporablja tudi v primeru, kadar retroaktivnost ni izrecno predvidena s samim aktom, ampak izhaja iz njegove vsebine (sodbe Sodišča z dne 11. julija 1991 v zadevi Crispoltoni, C-368/89, Recueil, str. I-3695, točka 17; z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Gemeente Leusden in Holin Groep, C-487/01 in C-7/02, Recueil, str. I-5337, točka 59, in z dne 26. aprila 2005 v zadevi Goed Wonen, C-376/02, ZOdl., str. I-3445, točka 33).
- 96 Komisija seveda trdi, da te sodne prakse v tej zadevi ni mogoče uporabiti, ker je neposredna uporaba pravila materialnega prava za prihodnje učinke dejanskega stanja, ki je nastalo, ko je še veljalo staro pravilo, načelo prava Skupnosti, ki se uporablja brez omejitev.
- 97 Dejansko se v skladu z ustaljeno sodno prakso novo pravilo uporabi neposredno za bodoče učinke dejanskega stanja, ki je nastalo, ko je še veljalo staro pravilo (zgoraj v točki 84 navedena sodba Licata proti CES, točka 31; zgoraj v točki 84 navedena sodba Saldanha in MTS, točka 14, in zgoraj v točki 73 navedena sodba Pokrzepowicz-Meyer, točka 50). Poleg tega je Sodišče v zvezi s tem podrobneje opredelilo, da se področja uporabe načela varstva legitimnih pričakovanj ne sme razširiti do takega obsega, da bi na splošno oviralo uporabo novega pravila (sodbi Sodišča z dne 20. septembra 1988 v zadevi Španija proti Komisiji, 203/86, Recueil, str. 4563, točka 19; z dne 29. junija 1999 v zadevi Butterfly Music, C-60/98, Recueil, str. I-3939, točka 25, in zgoraj v točki 73 navedena sodba Pokrzepowicz-Meyer, točka 55).
- 98 Poudariti je treba, da iz zgoraj omenjene sodne prakse izhaja, prvič, da določbe Skupnosti nimajo retroaktivnega učinka, razen izjemoma, kadar iz njihovega besedila ali njihove sistematike jasno izhaja, da je bil to namen zakonodajalca, da cilj, ki ga je treba doseči, to zahteva in so ustrezno upoštevana legitimna pričakovanja zadevnih

oseb (glej zgoraj v točkah 94 in 95 navedeno sodno prakso). V tem primeru je izjema retroaktivna uporaba novih pravil. Drugič, zakonodaja Skupnosti se običajno uporabi za prihodnje učinke dejanskih stanj, ki so nastala, ko so še veljala stara pravila, razen če je neposredna uporaba posamezne določbe v nasprotju z varstvom legitimnih pričakovanj zadevnih oseb (glej zgoraj v točki 97 navedeno sodno prakso). V tem primeru pomeni izjemo neuporaba novih pravil za obstoječe pravno razmerje. Sodna praksa, ki se nanaša na ta drugi primer, nikakor ne implicira retroaktivne uporabe predpisa, ker se nova zakonodaja, za katero gre, uporablja od začetka njene veljavnosti za tekoči del pogodbe (zgoraj v točki 84 navedena sodba Saldanha in MTS in zgoraj v točki 73 navedena sodba Pokrzęptowicz-Meyer, točka 52), naročila (zgoraj v točki 84 navedena sodba Licata proti CES, točka 31), ali drugega pravnega razmerja (zgoraj v točki 97 navedena sodba Butterfly Music), ki ima še naprej učinke, torej zgolj za prihodnost.

99 V luči te sodne prakse je treba ugotoviti, prvič, ali presoja združljivosti sporne sheme pomoči, izvajana glede na merila, določena z uredbo o oprostitvi MSP, ki je začela veljati po priglasitvi navedene sheme, izhaja iz retroaktivne uporabe navedene uredbe, ali pa, kot trdi Komisija, gre zgolj za neposredno uporabo nove ureditve, v tej zadevi za uredbo o oprostitvi MSP, za prihodnje učinke dejanskega stanja, ki je nastalo, ko so še veljale smernice MSP 1996, ampak je še trajalo na datum začetka veljavnosti navedene uredbe.

100 Glede tega je treba poudariti, da je glede na končno odločbo Komisije, ki priglašeno pomoč odobri ali jo razglasi za nezdružljivo, položaj, v katerem sta država članica in upravičenec do pomoči, očitno še odprt in začasen v tem smislu, da priglasitev ne pomeni nobene pravice do odobritve. Vendar pa je treba pri določitvi meril, na podlagi katerih bi bilo treba presojati združljivost te pomoči, upoštevati trenutek priglasitve glede na pomembnost njene vloge in njene pravne učinke na postopek preučitve državnih pomoči.

- 101 V skladu s členom 4(1) uredbe o postopkih za državne pomoči je dejansko naloga Komisije, da pregleda priglasitev takoj, „ko jo prejme“, torej ob upoštevanju zakonodaje, ki je v veljavi na ta datum. Poleg tega od tega trenutka začne teči rok dveh mesecev, pred potekom katerega je treba dokončati predhodno preučitev in katerega prekoračitev lahko povzroči pomembne pravne posledice za Komisijo in za zadevno državo članico, kot je možnost države članice, da izvaja priglašeno pomoč in da jo spremeni v obstoječo pomoč v skladu z določbami člena 4(6) uredbe o postopkih za državne pomoči.
- 102 Uporaba meril, določenih z zakonodajo, ki je začela veljati po priglasitvi zadevne pomoči, za namene presoje združljivosti pomoči pomeni torej nujno isto, kot da ima ta zakonodaja retroaktivni učinek. V tem primeru je trenutek, od katerega nova zakonodaja velja, nujno določen na datum, preden je začela veljati, namreč na datum, ko je Komisija prejela priglasitev. Če bi se upoštevalo, da se lahko preučitev združljivosti pomoči opravi glede na zakonodajo, ki je začela veljati po priglasitvi pomoči, bi to pomenilo priznati, da lahko Komisija določi veljavni zakon glede na trenutek, ki ga sama izbere za začetek take preučitve. Tak položaj bi bil težko združljiv ne samo z dejstvom, da člen 4(1) Uredbe o postopkih za državne pomoči zavezuje določa, da Komisija pregleda uradno priglasitev „takoj, ko jo prejme“, ampak tudi z zahtevami po transparentnosti in predvidljivosti meril, na podlagi katerih Komisija presoja združljivost pomoči in ki so, kot je sama poudarila med postopkom, smisel obstoja besedil, ki jih objavlja na področju državnih pomoči.
- 103 Spremembe meril presoje združljivosti priglašene pomoči med postopkom zato, ker je začela veljati nova zakonodaja, ni mogoče obravnavati kot uporabo zakonodaje, v skladu s katero se novo pravilo uporabi neposredno za prihodnje učinke dejanskega stanja, ki je nastalo, ko je še veljalo staro pravilo. Dejansko ta sodna praksa določa uporabo novega pravila samo v prihodnosti, medtem ko v primeru pomoči,

priglašene pred njegovim začetkom veljavnosti, uporaba novega pravila pomeni retroaktivno uporabo ob priglasitvi, ko se presoja združljivosti opravi v okviru enega samega preizkusa, čeprav pomeni končna odločitev ukrep, ki je bil izdelan v več fazah.

- 104 Poleg tega je treba poudariti, da je Sodišče glede pomoči, ki izhajajo iz pogodbe AE, in so izplačane, ne da bi bile predhodno priglašene, razsodilo, da uporaba pravil, ki veljajo na datum, ko je Komisija izdala odločbo o združljivosti pomoči, ki so bile izplačane v času prejšnjega zakonika, vodi do retroaktivne uporabe skupnostne ureditve (zgoraj v točki 94 navedena sodba Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, točka 118). Sodišče je menilo, da nobena določba, veljavna na datum sprejetja odločbe Komisije, ne pomeni, da se lahko uporabi retroaktivno, ter da iz sistematike in namena zaporednih pravil o pomoči izhaja, da so bila sprejeta glede na obstoječe potrebe v določenem obdobju po obdobju, v katerem so bile pomoči izplačane (zgoraj v točki 94 navedena sodba Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, točka 120).
- 105 Podobno je Sodišče prve stopnje menilo glede pomoči, ki so pravilno priglašene pred začetkom veljavnosti nove zakonodaje, da je Komisija pravilno preučila shemo pomoči glede na pravila, ki izhajajo iz prejšnje prakse, in ne glede na novo zakonodajo, ki je medtem začela veljati, če se je ta uporabila samo za pomoči, ki so začele veljati ali so ostale v veljavi po določenem datumu, ki je sledil obdobju, na katero se nanašajo sporne pomoči (sodba Sodišča prve stopnje z dne 27. novembra 2003 v zadevi Regione Siciliana proti Komisiji, T-190/00, Recueil, str. II-5015, točke od 94 do 96).
- 106 Nasprotno, Sodišče prve stopnje je ob upoštevanju dejstva, da nove smernice na področju varstva okolja, ki so začele veljati po priglasitvi zadevne pomoči, v točki 82 izrecno predvidevajo, da mora Komisija uporabiti njihove določbe „pri vseh načrtih priglašeni pomoči, o katerih odloča po objavi navedenih smernic v Uradnem listu,

tudi če so bili ti načrti predmet priglasitve pred to objavo“, menilo, da je Komisija pravilno uporabila zadnje in ne tiste, ki so veljale v trenutku priglasitve (sodba Sodišča prve stopnje z dne 18. novembra 2004 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, T-176/01, Recueil, str. II-3931, točka 137).

- 107 Zgoraj navedeni sodbi potrjujeta, da uporaba meril, določenih v zakonodaji, ki je začela veljati po datumu, ko so bile pomoči, za katere gre, izplačane ali priglašene, za namene presoje njihove združljivosti s skupnim trgom povzroči, da ima ta zakonodaja retroaktivni učinek. V skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 94 in 95 zgoraj, je taka uporaba dopustna samo, če izhaja iz besedila, namena ali sistematike nove zakonodaje, za katero gre, da je bil njen namen, da se uporabi retroaktivno.
- 108 Glede na zgornji zaključek je treba torej preveriti, drugič, ali je bil namen uredbe o oprostitvi MSP, da se uporabi retroaktivno. V ta namen je treba obravnavati ne samo njeno besedilo, ampak tudi njeno vsebino in zlasti cilj, ki ga zasleduje, ter po potrebi preveriti, ali so legitimna pričakovanja zadevnih oseb ustrezno upoštevana.
- 109 V tem primeru je treba ugotoviti, prvič, da uredba o oprostitvi MSP ne vsebuje nobene prehodne določbe v zvezi z vprašanjem njene morebitne uporabe za sheme pomoči, priglašene, preden je začela veljati.
- 110 Neobstoja prehodnih določb v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, ni mogoče razlagati v tem smislu, da se je uredba o oprostitvi MSP lahko uporabila za priglasitve med preučitvijo v trenutku, ko je začela veljati. Dejansko okoliščina, da naj bi bila preučitev sheme pomoči glede na zakonodajo, veljavno ob priglasitvi, izrecno

predvidena z določbami nekaterih predpisov, kot so točka 6.1 smernic o regionalni državni pomoči, točki 98 in 100 Smernic Skupnosti o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, točka 2.6 Okvira Skupnosti za državne pomoči v avtomobilskem sektorju, točki 39 in 40 Večsektorskega okvira za regionalne pomoči, namenjene večjim naložbenim projektom, in člen 9a uredbe o oprostitvi, kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 364/2004 z dne 25. februarja 2004 o spremembi Uredbe [o oprostitvi MSP] glede povečanja področja uporabe za vključitev pomoči za raziskave in razvoj (UL L 63, str. 22), nikakor ne dovoljuje sklepanja, da se zakonodaja, ki velja v trenutku priglavitve, lahko uporabi samo, če so take določbe izrecno predvidene z naknadno zakonodajo.

- 111 V zvezi s tem je treba poudariti, prvič, da je Komisija v drugih besedilih vstavila določbe, ki izrecno predvidevajo uporabo novih meril za pomoči, priglašene, preden so začela veljati, kot so določbe točke 82 Smernice Skupnosti o pomoči za varstvo okolja in določbe člena 11(2) Uredbe Komisije (ES) št. 2204/2002 z dne 12. decembra 2002 o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe o ES za državne pomoči na področju zaposlovanja (UL L 337, str. 3). Drugič, če nič ne nasprotuje temu, da Komisija v besedilih, ki natančneje določajo merila, ki jih namerava uporabiti za preučitev združljivosti pomoči ali sheme pomoči, določi ukrepe, ki posebej urejajo uporabo *rationae temporis* določb, ki natančneje določajo navedena merila, obstoj take možnosti ne bi smel postaviti pod vprašaj načela, ki izhaja iz sodne prakse, navedene v točkah 94 in 95 zgoraj, v skladu s katerim v primeru neobstoja takih ukrepov namen določb, ki natančneje določajo nova merila, ni bil, da bi se uporabile za pomoči, priglašene pred njihovim začetkom veljavnosti.

- 112 Drugič, uredba o oprostitvi MSP ne vsebuje nobenih podatkov, niti implicitno, na podlagi katerih bi se lahko domnevalo, da je njen namen retroaktivna uporaba.

- 113 Dejansko je namen uredbe o oprostitvi MSP, prvič, da izvaja uredbo o podelitvi pooblastil, tako da predvideva za kategorijo pomoči malim in srednjevelikim podjetjem pogoje, ki jih morajo te pomoči izpolniti, da bi bile države članice izvzete iz obveznosti priglasitve, in to z namenom, da bi med drugim poenostavili upravno poslovanje, ne da bi oslabili nadzor, ter povečali transparentnost in pravno varnost. Samo po sebi se razume, da lahko glede na ta cilj in zlasti na cilj, da se državam članicam dovoli, da same preverijo, ali je načrt pomoči v skladu z merili, določenimi z uredbo o oprostitvi MSP, in torej ni predmet obveznosti priglasitve iz člena 88(3) ES, navedena uredba velja samo za naprej in torej njen namen ne more biti, da se uporabi za priglasitve, ki so se že izvedle.
- 114 Drugič, Komisija je razložila, da ima uredba o oprostitvi tudi cilj, da nadomesti merila, določena s smernicami MSP 1996, kot izhaja iz formulacije četrte uvodne izjave, ki določa, da se navedene smernice „razveljavijo z dnem začetka veljavnosti te uredbe, ker slednja nadomešča njihovo vsebino“. Ker je vprašanje, ali nova merila veljajo za tekoče priglasitve, je treba vsekakor poudariti, da je v isti uvodni izjavi potrjeno, da uredba „ne posega v možnost držav članic, da priglasijo pomoč za [mala] in srednje velika podjetja“ in da bo v tem primeru „Komisija [priglasitve] ocenila, zlasti glede na merila, določena v tej uredbi“. Besedilo zgoraj omenjene uvodne izjave, s tem da določa, da države članice obdržijo možnost priglasitve pomoči, ki sodijo v kategorijo, določeno z uredbo o oprostitvi MSP, se torej lahko zgolj sklicuje na priglasitve – ki se naredijo samo izjemoma –, ki so sledile začetku veljavnosti navedene uredbe.
- 115 Gotovo bi lahko nadomestitev smernic MSP 1996 z uredbo o oprostitvi MSP, kot je razglašeno v zgoraj omenjeni četrti uvodni izjavi, implicitno določala, da je bil namen Komisije, da sledi strožji politiki na področju državnih pomoči malim in srednjevelikim podjetjem tudi v zvezi s priglašeni pomočmi. Tega edinega dejstva pa vendar ni mogoče obravnavati kot zadostnega, da bi prišli do zaključka, da je bil namen uredbe o oprostitvi MSP retroaktivna uporaba, še zlasti ker ista uvodna izjava

predvideva v zvezi s pomočmi, priglašeni v bodoče, da bodo ocenjene „zlasti“, to pomeni ne izključno, glede na merila, določena v navedeni uredbi. Če se shema pomoči, priglašena po začetku veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP, ne ocenjuje zgolj glede na merila, določena s to uredbo, torej ni mogoče trditi, da je cilj, ki naj bi ga dosegla ta uredba, zahteva, naj se ji izjemoma pripiše retroaktivni učinek.

- 116 Poleg tega je mogoče retroaktivno veljavnost uredbe o oprostitvi MSP sprejeti samo, če se ustrezno upoštevajo legitimna pričakovanja zadevnih oseb. Glede tega je treba poudariti, da okoliščina, ki jo navaja Komisija, da je Zvezna republika Nemčija poznala prihodnji razvoj meril preučitve zadevne sheme pomoči na datum priglasitve navedene sheme, ne spremeni te ugotovitve. Čeprav je res, da so bile države članice vpletene v zakonodajni postopek, ki je vodil do sprejetja uredbe o oprostitvi MSP, dejstvo ostaja, prvič, da države članice ne morejo predvideti niti končnega besedila zakonodaje, ki bo na končni stopnji sprejeta, niti datuma začetka veljavnosti in, drugič, da navedena uredba želi določiti pogoje, ki jim je podrejena oprostitev obveznosti priglasitve iz člena 88(3) ES, in ne odobritev priglašene pomoči. Poleg tega osnutek uredbe o oprostitvi, v različici, objavljeni v Uradnem listu z dne 28. marca 2000 (UL C 89, str. 15), ni vseboval niti uvodne izjave, omenjene v točki 114 zgoraj, niti drugih indikacij glede dejstva, da naj bi uredba smernice MSP 1996 razveljavila in jih nadomestila. V teh okoliščinah retroaktivna veljavnost navedene uredbe ne bi izpolnjevala niti pogoja spoštovanja legitimnih pričakovanj zadevnih oseb niti pogoja spoštovanja načela pravne varnosti.

- 117 Poleg tega dejstvo, da imajo besedila, ki jih je Komisija objavila na področju državnih pomoči, kot je sama poudarila, cilj zagotoviti transparentnost in predvidljivost njene prakse na področju odobritve, načelno nasprotuje temu, da Komisija presoja združljivost pomoči na podlagi zakonodaje, ki je začela veljati, medtem ko je bila priglasitev že opravljena in ko se je preučitev združljivosti pomoči že začela. Očitno ima tak način postopanja posledico, da zmanjša, če ne celo odpravi, predvidljivost prakse

odobritve Komisije, in lahko samo postavi države članice v položaj pravne negotovosti v tem smislu, da ne morejo imeti nobenega zaupanja v to, da naj bi Komisija načrt pomoči, ki so ga sestavile v luči meril, določenih z zakonodajo, veljavno v trenutku priglasitve, preučila glede na ta ista merila.

- 118 V zvezi s tem je treba poudariti, da je Komisija s Sporočilom o določitvi pravil, ki se uporabljajo za presojo nezakonite državne pomoči (UL 2002, C 119, str. 22) zaradi transparentnosti in pravne varnosti obvestila države članice in tretje osebe o tem, da bo vedno presojala združljivost nepriglašanih državnih pomoči s skupnim trgov glede na merila, določena v katerem koli aktu, ki velja na datum odobritve pomoči. Ni mogoče sprejeti, da bi bilo treba zato, da bi se določila zakonodaja, ki velja za presojo združljivosti pomoči s skupnim trgov, obravnavati položaj kot „pridobljen“, če gre za pomoči, ki so bile odobrene s kršitvijo obveznosti priglasitve v tem smislu, da bi bilo treba te pomoči preučiti v luči meril, ki so veljala v trenutku, ko so bile izplačane v skladu z navedenim sporočilom in zgoraj v točki 94 navedeno sodbo Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji (točka 118), in kot „začasen“, če gre za pomoči, ki so pravilno priglašene, za katere bi se lahko merila preučitve legitimno spremenila do predvečera dokončne odločitve, čeprav bi se celotni postopek izvedel glede na merila, določena s prej veljavno zakonodajo.

- 119 Praktična uporaba takega argumenta bi bila vir pravne negotovosti za države članice in bi lahko imela škodljive učinke, saj bi to lahko države članice ob predvidevanju razvoja strožje veljavne zakonodaje privedlo do tega, da bi državno pomoč raje izvedle, kot pa jo priglasile Komisiji. Poleg tega bi bil tak rezultat v nasprotju s sodno prakso, v skladu s katero se je treba izogniti kakršni koli razlagi, ki bi spodbujala zadevno državo članico k neizpolnitvi člena 88(3) ES (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 21. novembra 1991 v zadevi *Fédération nationale du commerce extérieur*, C-354/90, Recueil, str. I-5505, točka 16, in z dne 21. oktobra 2003 v združenih zadevah *Van Calster* in drugi, C-261/01 in C-262/01, Recueil, str. I-12249, točka 63). Če v okviru načrta pomoči, ne glede na to, ali je združljivo s skupnim trgov,

dejstvo nespoštovanja člena 88(3) ES ne bi povzročilo večjega tveganja ali sankcij, kot pa spoštovanje te iste določbe, bi bilo spodbujanje držav članic k priglasitvi in čakanju na odločbo o združljivosti zelo zmanjšano (sklepni predlogi generalnega pravobranilca Jacobsa k sodbi Sodišča z dne 5. oktobra 2006 v zadevi Transalpine Ölleitung in Österreich in drugi, C-368/04, ZOdl., str. I-9957, točka 50).

120 Končno tako iz izrazov kot iz namena uredbe o oprostitvi MSP ter zahtev, ki izvirajo iz spoštovanja načel varstva legitimnih pričakovanj in pravne varnosti, izhaja, da namen te uredbe ni bil, da bi veljala retroaktivno.

121 Tega sklepa ni mogoče ovreči s tem, da naj bi, kot je bilo izpostavljeno v točki 86 zgoraj, Komisija odobrila številne sheme pomoči, ki so bile priglašene pred začetkom veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP, na podlagi te, saj se ni izrekla o teh shemah pred začetkom veljavnosti navedene uredbe. V zvezi s tem je dovolj poudariti, da praksa Komisije, ki je v nasprotju z načeli, razvitimi s sodno prakso, ne more prevladati. Poleg tega, kot je potrdila tožeča stranka in ne da bi Komisija to izpodbijala na tej točki, je šlo za ukrepe pomoči v zvezi z naložbami in izobraževanjem, za katere so merila presoje, zlasti glede dopustne intenzivnosti pomoči, ostala nespremenjena glede na tista iz prejšnje zakonodaje (glej točko 76 zgoraj), tako da legitimnih pričakovanj zadevnih oseb na noben način ni bilo mogoče prizadeti.

122 Kljub temu je treba poudariti, da čeprav naj bi Komisija začela s preučitvijo združljivosti pomoči takoj, ko jo je prejela, torej glede na merila, vzpostavljena z zakonodajo, veljavno na ta datum, je mogoče tako preučitev resnično začeti šele po tem, ko so bile vse potrebne informacije posredovane, to je od trenutka, ko je bila priglasitev popolna. S tega vidika, ampak tudi, da bi se izognilo temu, da bi se priglasitev opravila na stopnji, ko ni na voljo vseh informacij, potrebnih za preučitev, in bi se datum priglasitve lahko izbral glede na spremembo meril, glede na katera bi se presojala

združljivost pomoči, in ob predvidevanju te spremembe, je treba upoštevati, da se uporabi tista zakonodaja, ki velja v trenutku, ko je prigrasitev popolna.

- ¹²³ Treba je torej preveriti, ali je bila v tej zadevi, kot trdi tožeča stranka, prvotna prigrasitev popolna, tako da se Komisija ne more sklicevati, kot je to storila v točki 56 izpodbijane odločbe, na to, da je prigrasitev postala popolna šele po začetku veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP, da bi iz tega izpeljala, da je bila ta uporabljiva.

Očitek glede popolnosti prvotne prigrasitve

– Dopustnost očitka

- ¹²⁴ Komisija se sklicuje na nedopustnost očitka tožeče stranke glede popolnosti prvotne prigrasitve, ker, prvič, se to ni izpostavilo med formalnim postopkom preiskave in, drugič, ker Zvezna republika Nemčija in tožeča stranka nista nasprotovali niti uvedbi niti nadaljevanju formalnega postopka preiskave ter sta tako priznali zakonitost navedenega postopka in potrebnost zahtevanih podatkov. Tožeča stranka naj torej ne bi mogla izpodbijati končne odločitve, s tem ko je uveljavlja pridržke, ki bi jih morala uveljavljati že na prejšnji stopnji postopka. Komisija je v dupliki natančneje navedla, da je nedopustnost tega očitka tesno povezana z dejstvom, da Zvezna republika Nemčija ni izkoristila možnosti, ki ji jo je ponujal člen 4(6) uredbe o postopkih za državne pomoči, in da posledično tožeča stranka ni imela nobenega pravnega interesa za vložitev tožbe na tej točki.

125 Nedopustnosti tega očitka ni mogoče sprejeti.

126 Prvič, treba je poudariti, da skuša tožeča stranka, s tem ko trdi, da je bila prvotna priglasitev popolna, pokazati, da zadevne sheme pomoči ne bi bilo treba presoјati glede na uredbo o oprostitev MSP, ki je začela veljati po navedeni priglasitvi. V nasprotju s trditvami Komisije glede tega gre za mnenje, ki ga je Zvezna republika Nemčija izrazila v svojih stališčih, ki se nanašajo na začetek formalnega postopka preiskave, v katerih je potrdila, da „se nemški organi ne strinjajo z mnenjem Komisije, da preučitev sheme pomoči ni bila mogoča na podlagi dokumentov, posredovanih 3. januarja 2001, in zato ohranjajo mnenje, da bi bilo treba shemo pomoči preučiti na podlagi [smernic MSP 1996], ki so veljale ob priglasitvi“.

127 Drugič, treba je poudariti, da, kot izhaja iz sodne prakse, možnost izpodbijati odločitev o uvedbi formalnega postopka preiskave ne more imeti za posledico zmanjšanja procesnih pravic zadevnih oseb, s tem da se jim prepreči, da bi zahtevale razveljavitev končne odločbe in se v podporo svoji tožbi oprle na napake na kateri koli stopnji postopka, ki je vodil do te odločbe. Dejansko se ne sme izpodbijati, da ima odločba o uvedbi formalnega postopka preiskave, čeprav ima lastne in samostojne pravne učinke, pripravljalni značaj glede na končno odločbo, ki dokončno določi stališče Komisije in v kateri zadnja lahko spremeni ugotovitve, ki jih je podala v odločbi o uvedbi. Poleg tega bi priznanje trditve Komisije imelo za posledico, da bi se preprečila vsebinska obravnava in zamenjale različne stopnje upravnih in sodnih postopkov, tako da bi bistveni cilj formalnega postopka preiskave izgubil smisel, ki je omogočiti zadevnim strankam, da predstavijo stališča glede vseh spornih vidikov spisa, in Komisiji, da sprejme končno odločbo glede na ta stališča (glej v tem smislu zgoraj v točki 105 navedeno sodbo Regione Siciliana proti Komisiji, točke 47, 48 in 51).

128 V teh zadevi zadošča ugotoviti, da je izpodbijana odločba končna odločba, s katero se konča postopek in ki ima zavezujoče in dokončne pravne učinke za zadevne stranke, skupaj s tem, kar zadeva določitev veljavne zakonodaje. Zato mora imeti tožeča stranka pravico do tožbe za razveljavitev odločbe v celoti, skupaj s tem, kolikor določa, da je prvotna prigrasitev postala popolna šele po tem, ko je uredba o oprostitvi MSP začela veljati (glej v tem smislu zgoraj v točki 105 navedeno sodbo Regione Siciliana proti Komisiji, točka 49).

129 Glede argumenta Komisije, da tožeča stranka ni imela nobenega pravnega interesa za vložitev tožbe v zvezi z domnevno popolnostjo prvotne prigrasitve, ker ni izkoristila možnosti, ki ji jo je ponujal člen 4(6) uredbe o postopkih za državne pomoči, da izvede zadevno shemo pomoči po tem, ko je o tem obvestila Komisijo, je treba opozoriti, da je edino, kar je mogoče sklepati iz tega, to, da priglášeni načrt ni mogel pridobiti statusa obstoječe sheme pomoči. Ker je zadevna shema pomoči torej obdržala status nove pomoči, je Komisija lahko pravilno odločila, da uvede formalni postopek preiskave v zvezi s tem (glej v tem smislu zgoraj v točki 56 navedeno sodbo Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, točka 49), česar tožeča stranka ne izpodbija.

130 Iz zgoraj navedenega izhaja, da ni mogoče razumno trditi, da tožeča stranka ne more, če v predpisanem roku ni vložila tožbe zoper odločbo o uvedbi formalnega postopka preiskave in če ni izkoristila člena 4(6) uredbe o postopkih, uveljavljati v okviru te tožbe, vložene zoper končno odločbo, da je Komisija napačno obravnavala prigrasitev kot nepopolno in da je iz tega razloga neupravičeno odlašala s preučitvijo prigrasitve.

131 Očitek glede popolnosti prvotne prigrasitve je torej dopusten.

– Utemeljitev

- ¹³² Opozoriti je treba, da ima na podlagi člena 4 uredbe o postopkih za državne pomoči, ki določa roke, v katerih je treba preučiti priglašene pomoči, Komisija na voljo rok dveh mesecev, da ugotovi po predhodni preučitvi bodisi da prijavljeni ukrep ni pomoč, bodisi da ni dvomov o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov, bodisi da obstajajo dvomi o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov; v tem primeru se Komisija odloči za začetek postopka iz člena 88(2) ES: rok dveh mesecev začne teči na dan po prejemu popolne uradne priglasitve (člen 4(5), drugi stavek, uredbe o postopkih za državne pomoči).
- ¹³³ Opozoriti je treba tudi, da v skladu z ustaljeno sodno prakso, ki je vzpostavila načela, ki se uporabijo, preden je začela veljati uredba o postopkih za državne pomoči, da za popolnost priglasitve zadošča, da ima Komisija na voljo pri predhodni preučitvi vse informacije, ki ji omogočijo ugotovitev, ne da bi bila potrebna poglobljena preučitev, da so državni ukrepi združljivi s Pogodbo in da jih loči od tistih, za katere obstajajo dvomi glede te združljivosti (sodba Avstrija proti Komisiji, točka 54). Za predhodno stopnjo torej zadostuje, da priglasitev od začetka ali po odgovorih države članice na vprašanje Komisije vsebuje podatke, ki so potrebni za to, da si zadnja ustvari prvo mnenje o združljivosti pomoči s Pogodbo (zgoraj v točki 53 navedena sodba Lorenz, točka 3; zgoraj v točki 80 navedena sodba Avstrija proti Komisiji, točka 56, in zgoraj v točki 56 navedena sodba Regione autonoma della Sardegna proti Komisiji, točka 40).
- ¹³⁴ Glede uredbe o postopkih za državne pomoči člen 2(2) določa, da je uradna priglasitev popolna, če „država članica predloži vse potrebne podatke, z namenom da Komisija lahko odloči na podlagi členov 4 in 7 („popolna uradna priglasitev“). Ista uredba v členu 4(5), tretji stavek, in v členu 5(3) z drugo opredelitvijo („uradna priglasitev se šteje za popolno“ ali „[po] mnenju [države članice], da je uradna priglasitev

popolna“) določa trenutek, od katerega je treba šteti, da ima Komisija vse potrebne podatke, namreč če Komisija ne zahteva nobenih dodatnih podatkov ali če zadevna država članica pošlje Komisiji ustrezno utemeljeno izjavo. Glavni cilj te druge opredelitve je torej določiti dan, od katerega začne teči rok dveh mesecev, predviden v členu 4(5) uredbe o postopkih za državne pomoči, kar povzroči pomembne posledice ne samo za države članice, ampak tudi za Komisijo.

¹³⁵ Opredelitev popolne uradne priglasitve, vsebovana v členu 4(5), tretji stavek, ter opredelitev, ki posredno izhaja iz člena 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči, je treba obravnavati v povezavi z namenom – in glede nanj – člena 4(6) iste uredbe, ki določa, da če Komisija ni sprejela odločbe v roku dveh mesecev glede na popolno uradno priglasitev v smislu zgoraj omenjenih določb, „se šteje, da je Komisija pomoč odobrila“, in da „[z]adevna država članica lahko izvaja te ukrepe potem, ko je o tem obvestila Komisijo“. Taka določba da torej državam članicam možnost, da se izognejo temu, da bi Komisija umetno podaljšala trajanje predhodne stopnje preučitve ter jih tako pustila v pravni negotovosti glede obravnavanja načrtovane pomoči.

¹³⁶ Iz tega sledi, da ima za državo članico dejstvo, da na podlagi člena 5(3) uredbe o postopkih za državne pomoči ni nasprotovala morebitnemu zavlačevanju z zahtevami za dodatne podatke, lahko, kot je bilo poudarjeno v točki 129 zgoraj, zgolj tisti negativni učinek, kot je izrecno predviden z zadevno ureditvijo, namreč izguba možnosti, predvidene s členom 4(6) te iste uredbe, da izvaja načrtovano shemo pomoči in jo tako spremeni v obstoječo shemo pomoči.

137 To dejstvo torej nikakor ne dovoljuje sklepanja, da priglasitev ni bila popolna, saj je odločilno merilo v zvezi s tem v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 133 zgoraj, da priglasitev vsebuje vse potrebne podatke, ki Komisiji omogočijo, da si ustvari prvo mnenje o združljivosti pomoči s Pogodbo.

138 Tega sklepa ne ovrže dejstvo, da člen 2(2) uredbe o postopkih za državne pomoči zahteva za to, da bi se uradna priglasitev štela za popolno, posredovanje vseh potrebnih podatkov, ki jih Komisija potrebuje bodisi za odločbo, ki jo mora sprejeti na koncu predhodne preučitve, bodisi za sprejetje končne odločbe o združljivosti pomoči, in torej ne omejuje celote podatkov, ki se zahtevajo v priglasitvi, na tiste, ki so potrebni, da Komisiji omogočijo sprejetje odločbe, ki jo mora sprejeti na koncu predhodne stopnje preučitve. Dejansko bi bilo treba člen 2(2) uredbe o postopkih za državne pomoči razlagati ob upoštevanju dejstva, da je Komisija dolžna uvesti formalni postopek preiskave, če obstajajo dvomi o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov, in da torej mora biti v takšnem položaju, da pozna vsa dejstva, potrebna za ta namen. Kar zadeva vse preostale podatke, ki bi se lahko izkazali za potrebne za namene sprejetja končne odločbe o združljivosti pomoči, zadostuje poudariti, da niti zadevna država članica niti Komisija ne poznata vnaprej informacij, ki se bodo izkazale za potrebne za sprejetje končne odločbe, saj se lahko potrebnost teh podatkov izkaže šele med formalnim postopkom preiskave, zlasti kadar Komisija prejme stališča, ki jih predstavijo zadevne tretje osebe (glej v tem smislu sklepne predloge generalnega pravobranilca Jacobsa k zgoraj v točki 89 navedeni sodbi Avstrija proti Komisiji, točki 90 in 91).

139 Upoštevati je torej treba, da bi se štelo, kot izhaja iz člena 2(2) uredbe o postopkih za državne pomoči in v skladu s sodno prakso, omenjeno v točki 133 zgoraj, da je uradna priglasitev popolna za namene predhodne stopnje preučitve, zadošča, da vsebuje podatke, ki so potrebni za to, da si Komisija ustvari prvo mnenje o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov in da v primeru dvoma o tem odloči, da uvede formalni postopek preiskave.

140 Vsebinsko dopisovanj med Komisijo in Zvezno republiko Nemčijo je treba preučiti ob upoštevanju vsega zgoraj navedenega in določiti, ali, kot trdi tožeča stranka, je bila prvotna priglasitev popolna.

141 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je Komisija po prvotni priglasitvi z dne 29. decembra 2000 dvakrat zahtevala dodatne podatke od Zvezne republike Nemčije, namreč 5. februarja in 5. septembra 2001. Zvezna republika Nemčija je odgovorila z dopisoma z dne 12. marca oziroma 9. oktobra 2001.

142 Glede prve zahteve po podatkih, posredovane z dopisom z dne 5. februarja 2001, se je Komisija omejila na to, da je od Zvezne republike Nemčije vprašala, „ali [so bile] dejavnosti, ki jih podpira ‚Soft Aides‘, združljive z uredbo o oprostitvi [...] MSP [...], to pomeni, ali bi se lahko obseg pomoči, predviden v zadevi priglasitvi, lahko zmanjšal na tistega, predvidenega z uredbo o oprostitvi MSP“, in natančneje navedla, da „je v primeru, če to ne bi bilo mogoče, potrebna natančna obrazložitev (nujnost in združljivost z vidika ekonomske politike)“.

143 Kot je tožeča stranka pravilno poudarila, je Komisija v dopisu z dne 5. februarja 2001 zahtevala od Zvezne republike Nemčije, prvič, mnenje glede združljivosti pomoči, ki se nanašajo na svetovalne storitve z uredbo o oprostitvi MSP in, drugič, odgovor na vprašanje, ali je pripravljena zmanjšati obseg zadevnih pomoči, da bi postale združljive z navedeno uredbo. Take zahteve ni mogoče obravnavati, kot da skuša pridobiti podatke o dejstvih, potrebnih za presojo združljivosti priglašene sheme pomoči, ampak bolj – poleg zahteve za mnenje – kot predlog Zvezni republiki Nemčiji, da vnese potrebne spremembe, da bo zadevna shema pomoči postala združljiva z določbami uredbe o oprostitvi MSP, ki je začela veljati tri dni prej.

144 Z drugo zahtevo po podatkih, ki jo je Komisija naslovila na Zvezno republiko Nemčijo z dopisom z dne 5. septembra 2001, je želela, kot je Komisija sama podrobneje navedla v pisnem odgovoru na vprašanje, ki ga je zastavilo Sodišče prve stopnje, določiti, ali glede na začetek veljavnosti uredbe o oprostitvi MSP Zvezna republika Nemčija ohranja priglasitev glede vseh podprogramov, ki so bili prvotno priglašeni. Ta vrsta podatkov, ki so sicer že bili posredovani v obvestilu Zvezne republike Nemčije z dne 2. avgusta 2001, se nikakor ni nanašala na dejstva, potrebna za izvedbo preučitve združljivosti priglašene sheme pomoči.

145 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da niti zahteve z dne 5. februarja 2001 niti zahteve z dne 5. septembra 2001 ni mogoče opredeliti kot zahtevi po podatkih o dejstvih, potrebnih za izpopolnitev prvotne priglasitve, ki bi Komisiji omogočili, da izvede preučitev združljivosti sheme pomoči, ki jo je priglasila Zvezna republika Nemčija. Dejansko sami besedili obeh zahtev, ki ju je napisala Komisija, kažeta, da je že imela izoblikovano mnenje glede nezdružljivosti zadevne sheme pomoči s skupnim trgom, ker ni bila združljiva z uredbo o oprostitvi MSP.

146 Tega zaključka ni mogoče ovreči na podlagi odgovorov Zvezne republike Nemčije na dopise Komisije z dne 5. februarja in 5. septembra 2001.

147 Tako je Zvezna republika Nemčija v odgovoru z dne 21. marca 2001 na dopis Komisije z dne 5. februarja 2001 v točki I obvestila, ki mu je bilo priloženo, jasno predstavila

svoje stališče glede tega, ali „[je treba] postavke pomoči iz naslova ‚soft aid‘ uskladiti s pogoji uredbe o oprostitvi“. Glede tega Zvezna republika Nemčija upošteva naslednje:

„[...] Ob] priglavitvi sheme pomoči uredba o oprostitvi [MSP] še ni začela veljati. Zato se nemški organi niso mogli opreti na merila uredbe o oprostitvi [MSP] v trenutku priglavitve [...] Za preučitev državne pomoči pa je pomemben pravni položaj, ki je obstajal v trenutku priglavitve [...] Nemški organi torej menijo, da je treba to shemo pomoči presojati na podlagi meril smernic [MSP 1996].“

148 Zvezna republika Nemčija v točki II istega obvestila potrjuje, da je bilo po njenem mnenju v vsakem primeru mogoče odobriti priglašeno shemo pomoči na podlagi meril uredbe o oprostitvi MSP. Čeprav ta shema gotovo ni bila v skladu z vsemi vidiki navedene uredbe, bi jo Komisija vseeno lahko neposredno preučila glede na Pogodbo ES, tako da bi uporabila svojo široko diskrecijsko pravico.

149 Zvezna republika Nemčija se je s tem, da je izrazila stališče glede ohranitve prvotne priglavitve, jasno opredelila o podprogramu „storitve intenzivnega svetovanja/coaching“ v zvezi z intenzivnostjo pomoči. Dejansko je v obvestilu, priloženem odgovoru z dne 12. marca 2001, navedeno:

„Za dopolnitev smernic, ki so trenutno priglašene, je predvidena splošna zgornja meja pomoči v višini 50 % v skladu z določbo uredbe o oprostitvi [...] MSP poleg absolutne zgornje meje pomoči. Višja intenzivnost pomoči do največ 65 % je predvidena za mala podjetja (v skladu z opredelitvijo EU) v meji enake absolutne zgornje meje pomoči.“

150 Glede na vse zgoraj navedeno je treba ugotoviti, prvič, da se edino konkretno vprašanje v dopisu Komisije z dne 5. februarja 2001 nanaša na zgolj en vidik, namreč na intenzivnost pomoči enega samega izmed šestih podprogramov, ki sestavljajo priglašeno shemo pomoči, to pomeni, da se nanaša na tistega v zvezi s „storitvami intenzivnega svetovanja/coaching“. Drugič, navedbe Zvezne republike Nemčije glede tega vprašanja, ki gotovo vsebuje novost, ni mogoče opredeliti kot podatka, potrebnega za presojo združljivosti pomoči, glede na to, da bi Komisija lahko iz priglasitve sklepala, da dejstvo, da je bila predvidena zgolj absolutna zgornja meja, nujno vodi do intenzivnosti pomoči, višje od 50 %.

151 Dejansko, kot je poudarila tožeča stranka v odgovoru na vprašanja Sodišče prve stopnje in kot se lahko sklepa na podlagi preprostega izračuna, zgornja meja, določena v absolutni vrednosti, nakazuje, da bi bilo lahko zadevno podjetje upravičeno v najboljšem primeru do pomoči v višini 72,73 % ter 83,3 %, če bi bilo novo podjetje. S predstavitvijo zgornje meje v odstotkih je Zvezna republika Nemčija povečala stopnjo pomoči na 50 % in za nova podjetja na 65 % ter s tem torej ohranila za te največjo intenzivnost pomoči, ki presega stopnjo 50 %, ki je predvidena z uredbo o oprostitvi MSP. V zvezi s tem je treba dodati, da je stopnja pomoči, ki presega stopnjo 50 %, predvidena tudi v zvezi s podprogramom „udeležba na sejmih in razstavah“ (stopnja 60 % za mala podjetja, ki so v območjih, ki se spopadajo s posebnimi problemi), podprogram „sodelovanje“ (stopnja 65 %, ki se uporabi na splošno, in do 80 % za določene posebne projekte) in podprogram „spodbujanje dizajna“ (stopnja 70 % za mala podjetja, ki so v območjih, ki se spopadajo s posebnimi problemi).

152 Iz tega sledi, da je vpliv uvedbe zgornje meje v odstotkih na presojo združljivosti zadevne sheme pomoči tudi glede podprograma „storitve intenzivnega svetovanja/coaching“, poleg zgornje meje predvidenih pomoči v absolutni vrednosti, stranskega pomena, saj dvomi Komisije glede nezdružljivosti sheme v celoti s skupnim trgom temeljijo na prekoračitvi 50-odstotne stopnje intenzivnosti pomoči, kot je določena z uredbo o oprostitvi MSP. V vsakem primeru odgovor na vprašanje iz dopisa Komisije z dne 5. februarja 2001 zaradi omejenega obsega Komisiji nikakor ni bil potreben, da

bi si ustvarila prvo mnenje glede združljivosti celotnega priglašenega načrta pomoči s skupnim trgom.

153 V zvezi z odgovorom z dne 9. oktobra 2001 na dopis Komisije z dne 5. septembra 2001 je Zvezna republika Nemčija poleg tega, da je dala dodatne informacije po sestanku z dne 14. junija 2001 med Komisijo in nemškimi organi, zgolj ponovila, da ohranja prvotno priglasitev, zlasti ker je bila priglašena shema v skladu s smernicami MSP 1996, in da jo je treba presojati glede na navedene smernice, ki so veljale na datum njene priglasitve. V istem dopisu je poleg tega Zvezna republika Nemčija spomnila, da je bila v skladu z njenim obvestilom z dne 2. avgusta 2001 zadevna shema pomoči med tem izvedena na podlagi člena 9(1) uredbe o oprostitvi MSP, do odobritve sheme pomoči, kot je bila priglašena.

154 Samo dejstvo, kot izhaja iz zgoraj omenjenega obvestila z dne 2. avgusta 2001, da je Zvezna republika Nemčija izvedla zadevno shemo pomoči v mejah združljivosti z uredbo o oprostitvi MSP, tako da je določila kot obdobje veljavnosti 31. december 2008 ali datum odobritve sheme, kot je bila priglašena, potrjuje, da ni nikoli spremenila svoje prvotne priglasitve, da bi jo uskladila z uredbo o oprostitvi MSP. Dejansko je Zvezna republika Nemčija uporabila možnost, ki jo ponuja navedena uredba, da lahko izvaja shemo pomoči, ne da bi jo priglasila, in da o tem obvesti Komisijo, v skladu s členom 9(1) te uredbe, medtem ko ohrani prvotno priglasitev ravno zaradi dejstva, da je bila priglasitev opravljena, preden je navedena uredba začela veljati.

155 Končno, ne bi bilo mogoče sprejeti, da naj se prvotna priglasitev ne bi obravnavala kot popolna zaradi tega, ker ne izpolnjuje vseh pogojev, zlasti v zvezi z intenzivnostjo pomoči, ki jih zahteva zakonodaja, ki je začela veljati po prvotni priglasitvi, namreč

uredba o oprostitvi MSP. Dejansko ne samo, da je tožeča stranka izpodbijala uporabo navedene uredbe predvsem zato, ker je začela veljati po datumu, ko je Komisija prejela prvotno priglasitev, ampak je tudi izrecno izjavila, da bo ohranila prvotno priglasitev, tako da bo izkoristila možnost izvajanja sheme pomoči brez predhodne priglasitve, kot je predvideno z navedeno uredbo.

156 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je bila prvotna priglasitev popolna, saj je vsebovala vse potrebne informacije, ki Komisiji omogočijo, da presoja njeno združljivost s skupnim trgom glede na merila, uvedena z zakonodajo, ki je v veljavi na datum prejema prvotne priglasitve.

157 Iz tega sledi, da je treba drugi tožbeni razlog tožeče stranke sprejeti.

158 Glede na zgoraj navedeno in ne da bi bilo treba preučiti druge tožbene razloge tožeče stranke, je treba tožbi ugoditi in razveljaviti člen 2, drugi odstavek, in člena 3 in 4 izpodbijane odločbe.

Stroški

159 V skladu s členom 87(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija ni uspela, zato se ji v skladu s predlogi tožeče stranke naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Člen 2, drugi odstavek, ter člena 3 in 4 Odločbe Komisije 2003/226/ES z dne 24. septembra 2002 o shemi pomoči, ki jo je predvidela Nemčija – „Program v korist [malih] in srednjevelikih podjetij – Izboljšanje storilnosti saških podjetij“ – podprogrami 1 (coaching), 4 (udeležba na sejmih in razstavah), 5 (sodelovanje) in 7 (spodbujanje dizajna) se razveljavijo.**
- 2. Komisiji Evropskih skupnosti se naloži plačilo stroškov.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Dehousse

Šváby

Jürimäe

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 3. maja 2007.

Sodni tajnik

Predsednik

E. Coulon

M. Vilaras

Stvarno kazalo

Pravni okvir	II - 1266
Dejansko stanje	II - 1273
1. Upravni postopek	II - 1273
2. Izpodbijana odločba	II - 1276
Postopek in predlogi strank	II - 1278
Pravo	II - 1279
1. Tožbeni razlog formalne protipravnosti izpodbijane odločbe, ker Komisija ni uporabila postopka pospešene odobritve za sporno shemo pomoči	II - 1280
Trditve strank	II - 1280
Presoja Sodišča prve stopnje	II - 1283
2. Tožbeni razlog materialne protipravnosti izpodbijane odločbe, ki izhaja iz tega, da uredba o oprostitvi MSP ni bila uporabljiva	II - 1290
Trditve strank	II - 1290
Presoja Sodišča prve stopnje	II - 1298
O uporabljivosti uredbe o oprostitvi MSP za priglasitve, ki so še nerešene na dan, ko je začela veljati	II - 1298
Očitek glede popolnosti prvotne priglasitve	II - 1309
– Dopustnost očitka	II - 1309
– Utemeljitev	II - 1312
Stroški	II - 1320